

13. Sports

Sportam ir ļoti daudzpusēja ietekme gan uz pilsētas sabiedrību, gan arī uz ekonomiku. Sports būtiski ietekmē sabiedrības veselību, tas nodrošina aizraujošu brīvā laika pavadīšanu, gan pašam sportojot, gan sekojot līdzi pasākumiem, sports mazina negatīvas sociālās problēmas. Pilsētās, kurās ir attīstīta sporta infrastruktūra, aktīvi darbojas sporta organizācijas un klubi, tiek samazinātas alkoholisma, narkomānijas, pusaudžu klaidonības, dīkdienības un citas problēmas. Sports vieno cilvēkus pasaulē, valstī, pilsētā. Dažādu sporta veidu un mērogu sacensības piesaista pilsētai apmeklētājus un sekmē pilsētas atpazīstamību. Pilsētu pārstāvoši sportisti un komandas, un to panākumi, vairo gan tās iedzīvotāju, sevišķi jauniešu, lojalitāti pilsētai un patriotismu, gan arī pozitīvi ietekmē pilsētas tēlu.

Likumā „Par pašvaldībām”, kā viena no pašvaldības autonomajām funkcijām, ir noteikta nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu. Sports ir cieši saistīts ar izglītības funkciju, jo sporta institūcijas klasificējas kā profesionālas ievirzes iestādes vai kā interešu izglītības iestādes, pie tam sporta nodarbības ir obligāta izglītības programmu sastāvdaļa.

Sports ir nozare, kurā Ventspils pašvaldība ievērojami izceļas starp citām pašvaldībām – gan ar plašo iespēju piedāvājumu, inovācijām, gan ar augsto kvalitāti, gan arī ar sporta komandām un sportistu popularitāti un sasniegumiem. Pilsētā dominējošie sporta veidi ir basketbols, futbols, vieglatlētika.

Sporta infrastruktūra

Ventspils pilsētas sporta infrastruktūru veido dažādas sporta halles un sporta nami, stadioni, peldbaseini, Piedzīvojumu parks ar dažādām brīvdabas sporta veidu trasēm un laukumiem, slēpošanas kalns. Pie sporta infrastruktūras savā ziņā var pieskaitīt arī skolu sporta zāles un sporta laukumus, sakoptās takas parkos, pa kurām var skriet, soļot, nūjot, pilsētas parkos izvietotos trenāžierus, kā arī pilsētas pludmali.

Olimpiskais centrs „Ventspils” ir lielākais sporta komplekss Latvijā, kur vienkopus atrodas ļoti dažādas sporta celtnes. Centrā var nodarboties ar daudzveidīgiem sporta veidiem un rīkot dažāda mēroga sacensības. Olimpiskā centrā "Ventspils" Basketbola halle atbilst starptautisko noteikumu prasībām. Basketbola hallē atrodas trīs sporta spēļu zāles ar kopējo platību 2036 m², vienas zāles izmērs 18 x 36m. Sacensību laikā, paceļot starpsienas, izveidojas galvenā sacensību arēna ar 3040 skatītāju vietām. Basketbola halles sporta spēļu zāles aprīkotas ar augstas kvalitātes inventāru basketbolam, volejbolam, badmintonam, galda tenisam un citām sporta spēlēm. Basketbola hallē arī atrodas cīņas, boksa un vingrošanas zāles, kuras aprīkotas ar starptautisko federāciju prasībām atbilstošu inventāru. Stadionā atrodas apsildāmi futbola laukumi. Centrālā futbola laukuma un rezerves futbola laukuma segums ir zālājs. Futbola spēles vienlaicīgi var noskatīties 3200 skatītāju. Stadionā atrodas arī vieglatlētikas arēna, kurā atrodas vieglatlētikas sacensībām neieciešamie sektori un Starptautiskās vieglatlētikas federācijas prasībām atbilstošs inventārs. Olimpiskajā centrā „Ventspils” atrodas četri tenisa laukumi un skeitparks, kura teritorija sasniedz 5200m² un ir uzstādīti ap 40 dažādi elementi.

Pilsētā ir divi futbola laukumi ar mākslīgo segumu un divi laukumi ar zāliena segumu, kurus izmanto gan profesionālas spēlētāju komandas, gan bērnu un jauniešu komandas.

Ledus hallē ir iespējams nodarboties ar hokeju, daiļslidošanu, šorttreku un kerlingu, kā arī sarīkot šo sporta veidu starptautiskiem noteikumiem atbilstošas sacensības. Ledus hallē ir 942 sēdvietas, labiekārtotas ģērbtuves un kafejnīca. Vieglatlētikas manēža, kurā atrodas 150m garš skrejceļš atbilst mācību – treniņu apstākļiem gan profesionāliem sportistiem, gan bērniem un jauniešiem.

Peldbaseinā atrodas divi baseini – lielais baseins (25m, 4 celiņi) un mazā baseina komplekss ar pirti, trenāžieru un aerobikas zāles. Peldbaseins neatbilst starptautisku sacensību rīkošanai, šādu sacensību rīkošanai nepieciešams 50m peldbaseins. Līdzās peldbaseinam ierīkots Ūdens piedzīvojumu parks ar daudzveidīgām atrakcijām un SPA kompleksu.

Sporta nams „Centrs” ir unikāls ar virkni jauninājumiem, kādu līdz šim Ventspilī nav bijis – moderna starptautiskiem noteikumiem atbilstoša šautuve ar 8 šaušanas celiņiem un ārējā alpīnistu siena ar kopējo kāpšanas sienas garumu 12m un augstumu 14m. Tāpat Sporta namā „Centrs” ir sporta zāle 36x20m ar stacionārām skatītāju tribīnēm 150 vietām, smagatlētikas zāle.

Starptautiskiem noteikumiem sporta spēļu sarīkošanai atbilst sporta halle „Pārventa”, kurā atrodas sporta zāle 45x25 ar 300 skatītāju vietām, atbilstošas ģērbtuves.

Piedzīvojumu parkā ir ierīkota BMX trase, kurā var rīkot ne tikai vietēja mēroga, bet arī starptautiska mēroga sacensības. Piedzīvojumu parkā vasaras un ziemas periodā iespējams nodarboties ar sporta aktivitātēm pilsētas iedzīvotājiem. Šeit var apgūt orientēšanās, riteņbraukšanas un tūrisma iemaņas, bet ziemas periodā slēpošanas un snoborda prasmes.

Airēšanas bāzē „Dampeļi” sportisti nodarbojas ar smaiļošanu un kanoe airēšanu. Bāzes infrastruktūra ir nolietojusies, tāpēc šai bāzei ir plānota rekonstrukcija.

Lielākā daļa sporta infrastruktūras ir pašvaldības īpašumā, un attiecīgi pašvaldība ir atbildīga par tās uzturēšanu un attīstību. Ik gadu pilsētā tiek radīti jauni vai uzlaboti, un paplašināti vairāki sporta objekti.

2007.gadā tika pabeigta futbola – frisbija laukuma ierīkošana. "Piedzīvojumu parkā" pabeigta BMX trases izbūve. Viena trases daļa 320 m gara paredzēta jaunākiem BMX braucējiem, bet otra BMX trases daļa paredzēta profesionāliem braucējiem, un tās garums 350 m. Pie BMX trases uzstādītas skatītāju tribīnes ar 400 vietām. BMX trasē var rīkot ne tikai vietēja mēroga sacensības, bet arī starptautiska līmeņa sacensības. "Piedzīvojumu parkā" iedzīvotājiem durvis vēra servisa ēka ar inventāra nomas punktu. Pie sporta halles "Pārventa" tika atklāts rekonstruētais futbola laukums, kuram tika veikta seguma nomaiņa uz mākslīgo segumu.

2008. gadā Ūdens piedzīvojumu parka rekonstrukcijas projekta ietvaros, tika pabeigta aerobikas zāles un trenāžieru zāles pārbūve, papildus izbūvējot nepieciešamās ģērbtuves, dušu telpas, sanitāros mezglus un palīgtelpas, kā arī uzstādot mūsdienīgas ūdens filtrēšanas un dezinfekcijas iekārtas. Lielajā peldbaseinā uzstādīts laika skaitīšanas tablo.

2008. gadā tika atklāts sporta nams „Centrs”, kurā pieejama ir sporta zāle (36 m x 20 m) ar tribīnēm 150 skatītāju vietām, ierīkota smagatlētikas zāle (15 m x 9 m), moderna šautuve, kurā ir 8 šaušanas celiņi ar iespējām šaut 50 m, 25 m un 10 metru distancēs, kā arī ārējā alpīnistu siena kopējais kāpšanas augstums 14 metri un garums 12 m. Jaunajā sporta namā "Centrs" ar sportu nodarbojas Ventspils 1.ģimnāzijas un Centra pamatskolas skolēni, Nacionālo bruņoto spēku karavīri un jaunsargi, kā arī citi sportot gribētāji.

2009. gadā Ventspils Piedzīvojumu parkā atklāta velotaka, kas izveidota Piedzīvojumu parka meža zonā un sadalīta trīs dažādas grūtības posmos. Pirmais visvieglāk veicamais posms trasē iezīmēts zaļā krāsā un tas ir 2 km garš, vidējās grūtības posms ir iezīmēts baltā krāsā un tas ir 3km garš, savukārt pats sarežģītākais trases posms, kas vairāk piemērots velosportistiem, ir 4km garš un

iezīmēts sarkanā krāsā. Jaunā Piedzīvojumu parka velotaka visiem aktīvās atpūtas cienītājiem ir pieejama bez maksas.

2009. gadā pilnībā tika atklāts Ūdens piedzīvojumu parks, kur ventspilnieki, sportisti un pilsētas viesi var pilnā apjomā izmantot lielo un mazo peldbaseinu, atlētikas zāli, aerobikas zāles un jauno Ūdens atrakciju un SPA kompleksu.

Katru gadu turpinājās darbi pie slēpošanas kalna paaugstināšanas un tā apkārtnes labiekārtošanas. Slēpošanas kalna augstums tiek paaugstināts katru gadu un tas sasniedzis jau 47 m ar nobrauciena garumu 230 m. Aktīvās atpūtas cienītājiem ziemas periodā ir atvērtas slēpošanas, snovborda trases un bērnu – iesācēju kalniņš. Slēpošanas kalnā darbojas trīs pacēlāji. 2010. gadā pateicoties aukstajai ziemai un pietiekamajam sniega daudzumam, slēpošanas kalnā „Lemberga Hūte” tiek atklāta distanču slēpošanas trase. Tās garums ir 1 km, un tā sākas pie servisa ēkas un vijas apkārt visai Piedzīvojumu parka teritorijai. Trase var tikt izmantota ne tikai diennakts gaišajā laikā, bet arī tumšajā, jo gar trases malām ir izvietotas apgaismes spuldzes. Plānots ierīkot vēl papildus apgaismojumu.

2010.gadā atklāts jaunais „MiniPitch” jeb mazais futbola laukums Olimpiskā centrā „Ventspils”, kas ir dāvana pilsētas sportistiem un iedzīvotājiem. „MiniPitch” futbola laukums (20x40m) pēc izskata un tehniskajiem parametriem ir ļoti līdzīgs dabīgajam zāliena segumam. Jaunajā futbola laukumā saskaņā ar UEFA noteikumiem bez maksas sportisko meistarību varēs pilnveidot ne tikai bērnu un jauniešu futbola komandas, bet arī citu sporta veidu sportisti un pilsētas iedzīvotāji. 2010. gadā atklāts arī jaunizveidots iekštelpu skeitparks. Jaunajā iekštelpu skeitparkā sportisti ar ekstrēmajiem sporta veidiem var nodarboties rudens un ziemas sezonā. Skeitparkā izveidotas konstrukcijas – rampas, porolonu kaste u.c. elementi ekstrēmo sporta veidu paraugdemonstrējumiem un treniņiem.

Pilsētā piecās vietās ir uzstādīti āra trenāžieri, ko var izmantot ikkatrs, kas vēlas.

Sporta infrastruktūras noslogojums kopumā nav pietiekošs, svarīga būtu tā lielāka noslodze, tāpēc aktuāli ir veselīgu dzīvesveidu sekmējoši pasākumi.

Sporta infrastruktūra pilsētas sabiedrībai kopumā vērtējama kā ļoti daudzveidīga un tās kvalitāte kā augsta. Šo infrastruktūru izmanto arī Ventspils novada iedzīvotāji, pirmām kārtām skolēni, kas no novada mācās Ventspilī. Pilsētas iedzīvotāji pozitīvi novērtē nepārtrauktos jauninājumus sporta iespējās un ir apmierināti ar tām. Ar iespējām sportot pašam pilsētā ir apmierināti 64% iedzīvotāju, nav apmierināti 4%⁵⁹. Tiesa pašu iedzīvotāju ieinteresētība nodarboties ar sportu nav pietiekoši augsta - sports kopumā interesē 64% iedzīvotāju, bet piedalīšanās sporta pasākumos un nodarbošanās ar sportu – 37% iedzīvotāju, pie tam interese pēdējos gados ir mazinājusies. Galvenie norādītie iemesli, kas traucē nodarboties ar sportu, atbildēs ir - nav laika (28,6%), nav interese (25,6%), par dārgu (22,8%)⁶⁰. Tāpēc pašvaldībai nepieciešams vērst uzmanību iedzīvotāju informēšanai par sporta iespējām. No tiem, kam ir interese par sportu, norādījuši, ka vislabprātāk nodarbotos ar peldēšanu (24%), aerobiku (13%), basketbolu (13%), slēpošanu (11%), futbolu (9%), tenisu (9%).

Lai nodrošinātu esošās sporta infrastruktūras turpmāku funkcionēšanu tuvākajā laikā aktuāli šādi uzlabojumi Olimpiskā centrs „Ventspils” sporta bāzēs: apgaismojuma ierīkošana centrālajam futbola laukumam, ledus halles rekonstrukcija, ģērbtuvju pārbūve (basketbola halle, futbola ģērbtuves kompleksā), tenisa kortu rekonstrukcija, slēgtās BMX halles izbūve.

⁵⁹ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

⁶⁰ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

Nākotnē nepieciešams vieglatlētikas manēžas skrejceļa seguma nomaiņa, vieglatlētikas iesildīšanas sektora ierīkošana, aerobikas zāles (vecās) rekonstrukcija Peldbaseinā, kērlinga attīstībai piebūves būvniecība pie Ledus halles.

Nākotnē nepieciešams izvērtēt projektu idejas par sekojošu sporta objektu plānošanu: 50m peldbaseina ar 8 celiņiem celtniecība, jaunas āra BMX trases būvniecība, skvoša laukumu ierīkošana, slēgto tenisa kortu būvniecība, stadiona krosa kompleksa ierīkošana, trenāžieru zāles celtniecība pie sporta halles „Pārventa”, golfa laukuma ierīkošana (par privātiem līdzekļiem), kompleksa sporta laukuma izbūve Pārventas sporta kompleksā.

Pilsētas izglītības iestādēs saistībā ar sportu nepieciešami šādi uzlabojumi: Vakara vidusskolas sporta zāles rekonstrukcija, Ventspils airēšanas sporta bāzes “Dampelji” rekonstrukcija, Ventspils pilsētas skolu sporta laukumu asfaltbetona seguma nomaiņa ar sintētisko segumu (sporta laukumam pie 1.ģimnāzijas, vieglatlētikas sektoriem pie 3.vidusskolas un 2.pamatskolas), seguma nomaiņa basketbola laukumam pie Ventspils Augstskolas, Ventspils 6.vidusskolas sporta zāles remonts.

Pilsētas sporta iespējas ir ne vien vietējai sabiedrībai svarīgs dzīves vides aspekts, bet arī viens no nozīmīgākajiem apmeklētāju piesaistes faktoriem. Tāpēc Ventspils pašvaldība ir gatava turpināt sporta iespēju paplašināšanu ne tikai ar tradicionāliem objektiem, bet arī meklējot inovatīvus piedāvājumus.

Aktīvās atpūtas nodrošināšanai un sporta aktivitātēm plānota Piedzīvojumu parka attīstība: pacēlāju pārvietošana un jauna pacēlēja iegāde; bērnu meža kaķa trases ierīkošana un esošās trases pilnveidošana un inventāra iegāde; servisa mājas projekta izstrāde un rekonstrukcija, atrakciju zonas projekta izstrāde, celtniecība un aprīkojuma iegāde (autoskolas izveide, gokartu laukumu izveide, ūdens laiviņu, strūklaku un trampīnu uzstādīšana, pikniku vieta izveide), jaunu atrakciju izveide (atrakcijas „rotors”, piedzīvojumu trases izveide, snovborda un BMX trases izveide, bērnu slēpošanas pilsētiņas figūru iegāde u.c.), apgaismotas distanču slēpošanas trases izveide, rodeļu uzstādīšana.

Sporta vadība un sporta institūcijas pašvaldībā

Sporta jomā Ventspilī darbojas šādas pašvaldības institūcijas – Sporta pārvalde, SIA „Olimpiskais centrs „Ventspils”” un sporta skola „Spars”. 2010.gada pilsētas iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina, ka 86% ir apmierināti ar pašvaldības darbu sporta attīstības veicināšanā, un tikai nepilns procents nav apmierināts. Kopš 2006.gada apmierinātības rādītājs katru gadu ir augstāks par iepriekšējo⁶¹. Pašvaldības sporta institūcijas aktīvi sadarbojas ar Latvijas Olimpisko komiteju, sporta federācijām un sporta klubiem.

Sporta pārvalde ir atbildīgā iestāde par sporta darbu organizēšanu pilsētā. Sporta pārvaldes galvenās funkcijas ir īstenot Ventspils pilsētas domes lēmumus sporta jomā, veidot Ventspils pilsētas sporta attīstības stratēģiju, plānot pilsētas sporta nozares attīstību, veikt iedzīvotāju vēlpmju izpēti sporta jomā, veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu, nodrošināt pilsētas sporta bāzu pieejamību plašām iedzīvotāju masām, sevišķu vērību veltot bērnu un jauniešu sporta aktivitāšu nodrošināšanai, kā arī radīt sporta un aktīvās atpūtas sistēmu Ventspilī, kas būtu pieejama katram pilsētas iedzīvotājam, veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu, sekmēt sporta organizāciju, tajā skaitā sporta klubu veidošanos un darbību, sevišķu vērību veltot bērnu un jauniešu sporta aktivitāšu nodrošināšanai, koordinēt un kontrolēt sabiedriskajām un sporta organizācijām, sporta klubiem iedalīto Ventspils

⁶¹ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

pilsētas pašvaldības līdzekļu mērķtiecīgu izlietojumu, koordinēt sporta pasākumus Ventspils pilsētā, organizēt tautas sporta pasākumus iedzīvotājiem, veicināt sporta popularizēšanu plašsaziņas līdzekļos.

Kapitālsabiedrība SIA „Olimpiskais centrs „Ventspils”” (pašvaldībai ir vairāk kā puse daļu pamatkapitālā) nodrošina sporta attīstības stratēģijas izpildi Ventspils pilsētā, pilsētas sporta bāzu apsaimniekošanu un jaunu sporta objektu izveidošanu un attīstību, sporta sacensību un citu sporta pasākumu rīkošanu, atbalsta sniegšanu perspektīviem un augstas klases sportistiem, kā arī veicina sponsoru piesaistīšanu. Tā pārziņā ir Basketbola un Ledus halles, Stadions, Viesnīca, Ūdens piedzīvojumu parks, Sporta halle „Pārventa”, Futbola Stadions Katoļu ielā, 2008.gadā uzceltais Sporta nams „Centrs”, skeitparks, „Pludmales akvaparks”, Ventspils peldbaseins un „Piedzīvojumu parks”, kurā izvietotas dažādas brīvdabas sporta veidu trases, tai skaitā BMX trase un futbola-frisbija laukums ar zāliena segumu. Vispārīzglītojošo skolu audzēkņi, pateicoties pašvaldības finansējumam, sporta stundu ietvaros bez maksas var izmantot „Olimpiskā centra „Ventspils”” sporta bāzes.

Pie sporta institūcijām var pieskaitīt arī Ventspils pilsētas sporta skolu “Spars”, kas ir profesionālas ievirzes izglītības iestāde un tāpēc darbojas izglītības pārvaldes paspārnē. Skolā īsteno bērnu un jaunatnes sporta izglītības programmas, sagatavo augstas klases sportistus, koordinē un vada mācību iestāžu ārpusstundu sporta darbu, kā arī sniedz metodisku un organizatorisku palīdzību sporta skolotājiem un treneriem. Skola sporta nodarbībām pamatā izmanto Olimpiskā centra „Ventspils” sporta infrastruktūru, kā arī vispārīzglītojošo skolu sporta zāles un airēšanas sporta bāzi „Dampelji”, kuru pēc rekonstrukcijas plānots nodot apsaimniekošanai SIA „Olimpiskais centrs „Ventspils””.

Arī citas pašvaldības izglītības iestādes saistītas ar sportu. Deviņas vispārīzglītojošās skolas nodrošina skolēnu vispārējo fizisko sagatavotību, rada interesi par sportu. Desmit pirmsskolas izglītības iestāžu galvenais uzdevums sporta jomā ir nodrošināt bērnu veselības nostiprināšanu un radīt interesi par fiziskiem vingrinājumiem rotaļu veidā.

Sporta organizācijas

Ventspils pilsētā darbojas 32 sporta klubi, kas nodrošina iespējas iedzīvotājiem, t.sk. bērniem un jauniešiem, nodarboties ar daudzpusīgiem sporta veidiem atbilstoši interesēm, sekmē jaunu sporta veidu attīstību. Sporta klubos iesaistīti vairāk kā 1700 dalībnieki, t.sk. 1100 bērni un jaunieši. Populārākie sporta veidi, kuri attīstīti sporta klubos ir futbols, basketbols, vieglatlētika, hokejs, teniss, austrumu cīņas u.c. sporta veidi. Visvairāk sportisti iesaistīti jauniešu futbola klubā „Ventspils Olimpiskā cerība” - apmēram 240 sportisti, Ventspils tenisa klubā – apmēram 180 sportisti, Hokeja klubā „Venta 2002” - apmēram 130 sportisti. Aktīvākie sporta klubi ir basketbola klubs „Ventspils”, futbola klubs „Ventspils” un virves vilkšanas klubs „Velkonis.”

Sporta klubos kopīgais iesaistīto dalībnieku skaits pēdējos gados nedaudz sarūk. Tai skaitā kopš 2008.gada sarūk iesaistīto bērnu un jauniešu skaits – 2009.gadā tas samazinājās par 8,5%, 2010.gadā – par 3,3% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Tas saistīts gan ar bērnu un jauniešu skaita samazināšanos, ar pieaugošu cita veida brīvā laika pavadīšanas iespēju piedāvājumu, kā arī ar ekonomisko krīzi.

13.1.tabula. Ventspils sporta klubos iesaistīto dalībnieku skaits

Sporta klubos iesaistīto dalībnieki	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Kopējais dalībnieku skaits	1 872	1 835	1 825	1 755	1 750
t.sk. bērni un jaunieši	1 218	1 222	1 243	1 137	1 100

Avots: Ventspils Sporta pārvalde

Finansējumu sporta klubiem nodrošina dalībnieku ikmēneša iemaksas un sponsoru līdzekļi, kā arī pašvaldības līdzfinansējums. Dalībnieki vai komandas, kuras uzrāda augstus sportiskos rezultātus, tiek finansiāli atbalstītas no pašvaldības.

Apzinoties sporta pozitīvo ietekmi uz sabiedrības un ekonomikas attīstību, ievērojams ir pašvaldības finansiālais atbalsts dažādiem sporta klubiem. Pašvaldības dotācija sporta klubiem 2007.gadā pārsniedza 600 tūkstošu latu, 2008.gadā vairāk kā 500 tūkstošu latu, bet 2009.gadā un 2010.gadā vairāk kā 400 tūkstošu latu. Pašvaldības finansējums tiek piešķirts pamatojoties uz sporta klubu iesniegtajām programmām. Izvērtējot sporta klubu programmas, tiek ņemts vērā iesaistīto dalībnieku skaits, sportistu panākumi, treneru atbilstība, nodarbību vietas atbilstība un citi noteikumi. Pamatā pašvaldības finansējums tiek piešķirts sporta bāzu nomas izdevumu apmaksai un līdz ar to tas nav vienāds visiem sporta veidiem, jo katra sporta veida izmaksas ir dažādas. Pašvaldība finansiāli atbalstījusi basketbola klubu „Ventspils”, Ventspils Jauniešu futbola klubu, bērnu un jauniešu futbola klubu „Ventspils Olimpiskā cerība”, sporta klubus – „Ventspils Daiļslidošanas klubs”, „Ventspils tenisa klubs”, svaru bumbu celšanas klubs „Ventspils Atlants”, „Ventspils Svarbumbu klubs”, hokeja klubs „Venta 2002”, loka šaušanas klubs „Odisejs”, „Ventspils Kērlinga klubs”, motoklubs „Rodeo”, „Ventspils Volejbola klubs”, Ventspils boksa klubu, ekstrēmo sporta veidu klubu „Vest”. Pilsētas pašvaldība nodrošina finansējumu Ventspils Augstskolas studentu un Ventspils Profesionālās vidusskolas audzēkņu sporta nodarbībām, kā arī sadarbojas ar Latvijas sporta federācijām un sporta klubiem sporta sacensību organizēšanā Ventspils pilsētā.

No sporta komandām galvenie un pazīstamākie Ventspils vārda nesēji valstī un ārpus tās ir basketbola klubs „Ventspils” (dibināts 1994.gadā) un futbola klubs „Ventspils”, bet tie nav vienīgie, kas nes Ventspils vārdu. Arī sporta klubu audzēkņi guvuši atzīstamus panākumus dažādās sporta sacensībās, tai skaitā starptautiskās sacensībās. Tā, piemēram, svarbumbu celšanas kluba „Ventspils Atlants” un „Ventspils Svarbumbu celšanas klubs” dalībnieki panākumus guvuši ne tikai valsts, bet arī Eiropas un pasaules čempionātā, izcīnot godalgotās vietas. Ventspils virves vilkšanas klubs „Velkonis” ir vairākkārtēji pasaules un Eiropas čempioni klubu konkurencē svaru kategorijā līdz 680 kg un līdz 720 kg.

Lai veicinātu sporta klubu attīstību, 2010.gadā jau astoto reizi tika izsludināts sporta projektu konkurss, kas dod iespēju ikvienam interesentam izstrādāt un iesniegt projektu gan par sporta pasākumu sarīkošanu Ventspilī, gan par bērnu un jauniešu iesaistīšanu dažādos sporta klubos. Konkurss tika atbalstīti 16 projekti, kā arī Ventspils Profesionālās vidusskolas projekts „Sporta aktivitātes cīņā pret atkarības vielu izplatību”, iesaistot sporta aktivitātēs 2960 dalībniekus., tajā skaitā vairāk kā 1000 bērnus un jauniešus.

Pašreizējā bērnu un jaunatnes sporta statistika ir pietiekama, lai būtu par pamatu tālākai sporta meistarības pilnveidei un tautas sporta aktivitāšu bagātināšanai.

Sporta pasākumi

Pateicoties Ventspils pilsētas sporta infrastruktūrai un organizatoriskai kapacitātei pilsētā var notikt un notiek nozīmīgi sporta pasākumi, tai skaitā valsts mēroga un starptautiski. Ventspils pilsētā regulāri notiek starptautiska un valsts mēroga spēles basketbolā – ULEB kausa izcīņa, Latvijas Basketbola līgas čempionāts, Baltijas Basketbola līgas spēles, futbolā – Latvijas čempionāts futbolā virslīgā, UEFA kausa izcīņa, kā arī vieglatlētikas sacensības „Ventspils šķēpi”, starptautiskais turnīrs svaru bumbu celšanā „Ventspils Atlants”, sporta deju festivāls „Deju virpulī” u.c. 2008.gadā Ventspilī notika Eiropas čempionāts šorttrekā un Eiropas čempionāts Orientēšanās sportā, kā arī Pasaules meistarsacīkstes hokejā sievietēm 1.divīzijā. 2008.gadā Ventspilī norisinājās arī nozīmīgākās valsts mēroga sacensības – Latvijas II olimpiāde, kurā piedalījās 3800 dalībnieku no visām Latvijas pašvaldībām to skaitā sportisti, delegāciju vadītāji un citi. Latvijas II Olimpiādē sacensības notika 22

sporta veidos 26 disciplīnās, trīs dienu laikā tika izcīnīti 211 medaļu komplekti. 2010.gadā Ventspilī notika Latvijas II Ziemas olimpiāde šorttrekā un daiļslidošanā un Eiropas kausa atlases posms šorttrekā. 2010.gadā pirmo reizi notika Ventspils Piedzīvojumu parka pusmaratons, kurā kopumā piedalījās 1250 dalībnieki. 2011.gadā Ventspilī notiks Baltijas valstu profesionālo izglītības iestāžu 19.sporta spēles.

Kopš 2007.gada ik gadu sporta organizāciju organizētajos sporta pasākumos piedalās apmēram 15 tūkstoši dalībnieku (13.2.tabula).

13.2.tabula. Sporta organizāciju organizēto sporta pasākumu un dalībnieku skaits

	2007.	2008.	2009.	2010.
Sacensību dienu skaits	268	275	278	269
Dalībnieku skaits	15 063	15 507	14 967	14 853

Datu avots: Ventspils Sporta pārvalde

Pasākumi piesaista gan ventspilniekus, gan arī skatītājus un līdzjutējos no citurienes. Iedzīvotāji pozitīvi vērtē sporta pasākumus pilsētā, vislielākā interese ir par basketbolu (36%), futbolu (25%), hokeju (23%)⁶².

Būtisks iemesls, kas liedz pilsētai piesaistīt lielākus, starptautiskus sporta pasākumus, ir biznesa klases viesnīcas trūkums pilsētā. Lai nākotnē varētu rīkot vairāk un lielākus sporta pasākumus pilsētā, ir nepieciešama jauna četrzvaigžņu viesnīca ar vismaz 100 vietām.

⁶² Sporta veidi, ko vislabprātāk apmeklētu kā skatītājs: basketbols – 36%, futbols – 25%, hokejs – 23%, daiļslidošana – 15%, jātnieku sports – 14%, motosporta pasākumi – 13%, vieglatlētika (8%) Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

14. Veselības aprūpe

- *Primārā un sekundārā veselības aprūpe*
- *Stacionārā veselības aprūpe*
- *Neatliekamā medicīniskā palīdzība*

Veselība pieder ne vien pie cilvēka pamattiesībām, bet ir arī dzīves kvalitātes, personīgās un ģimenes labklājības pamats. Kā tāda, tā ir pamats sabiedrības pastāvēšanai kopumā. Lai arī liela nozīme ir personas iedzimtībai, indivīda veselību lielā mērā ietekmē tie paši faktori, kas ietekmē pārējo sabiedrību. Tie ir sociālie, ekonomiskie, vides un ar dzīvesveida paradumiem saistītie faktori. Šo faktoru kopums nosaka vispārējo iedzīvotāju veselības stāvokli. Tādējādi, sabiedrības veselība ir svarīgs sabiedrības sociālās vienotības un vienlīdzības, pārticības un nabadzības izplatības, kā arī vides faktoru un kultūras normu rādītājs.

Latvijas veselības aizsardzības sistēma ir bijusi pakļauta nopietnam transformācijas procesam, sākot no 1996.gada un turpinoties caur ES pievienošanas, un līdz pat šai dienai, procesam ieņemot trīs stratēģiskus virzienus: virzība uz primāro un sekundāro veselības aprūpi, palielinot piekļuvi veselības aprūpei, finansēšanas sistēmas reforma un sabiedrības veselības veicināšana. Tomēr likumdošanas bāzes attīstība, lai atbalstītu šo stratēģisko virzību, nav bijusi sistemātiska, bet drīzāk balstīta uz pieprasījumu, lai risinātu akūtas problēmas.

Pašvaldību autonomā funkcija ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu. Ventspilī kā republikas pilsētā, kas ir reģionālas nozīmes centrs, darbojas gan primārās veselības aprūpes, gan sekundārās veselības aprūpes institūcijas, gan neatliekamā medicīniskā palīdzība. Ventspils pašvaldība ir tā, kuras institūcijas pilsētā nodrošina lielāko daļu veselības aprūpes pakalpojumu. Darbojas arī privātas un valsts institūcijas.

Ventspils pilsētā esošās veselības aprūpes institūcijas apkalpo ne tikai pilsētas iedzīvotājus, bet arī apkārtējā novada un arī reģiona iedzīvotājus.

14.1. Primārā un sekundārā veselības aprūpe

Pašreiz realizētā reforma veselības aprūpē Ventspilī paredz, ka primārās aprūpes pamatā ir ģimenes ārsta institūcija. Ventspilī praktizē 28 ģimenes ārsti. Vienam ģimenes ārstam aprūpē vidēji ir 1700 cilvēku. Šāds rādītājs ir optimāls gan raugoties no pacientu, gan ārsta viedokļa, kā arī atbilst Eiropas valstu rekomendācijām. Ārstu darbība noris koppraksēs. No tām divas ir privātas, bet pašvaldības SIA statusā darbojas trīs ārstu kopprakses (Saules ielā un Kuldīgas ielā). Primārā aprūpes ārstu izvietojums pilsētā ir vienmērīgs, lai iedzīvotājiem būtu viegli nokļūt medicīnas iestādē. Visas ambulatorās medicīnas iestādes ir sertificētas.

Pilsētas medicīnas iestādēs var saņemt ambulatoro palīdzību ķirurģijā, traumatoloģijā, acu slimībās, ausu, kakla un deguna slimībās, narkoloģijā, psihiatrijā, dermatoveneroloģijā, fiziatrijā un citās.

Ventspilī, saskaņā ar Ārstniecības iestāžu reģistra datiem, reģistrētas 16 ārstniecības iestādes, kas pilsētas un visa reģiona iedzīvotājiem sniedz primārās un sekundārās (ambulatorās) veselības aprūpes pakalpojumus. Tās ir:

- Pašvaldības SIA „Ventspils poliklīnika”,
- SIA „Doktorāts Elite”,
- SIA „Kronoss”,
- pašvaldības SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ambulatorā nodaļa,
- 12 ģimenes ārstu privātprakses.

Infrastruktūras kvalitāte daļā šo ārstniecības iestāžu nav pietiekama, jo īpaši cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kuriem nav nodrošināta piekļuve pie ārstiem. Pie citām problēmām jāmin šauri gaiteni un uzgaidāmās telpas, neatbilstoša ventilācija, trūkst lifta, kas cilvēkiem ar kustību traucējumiem atvieglotu nokļūšanu 2.stāvā. Pašvaldība strādā pie risinājumiem un 2011. gadā paredzēts uzsākt Ambulatorās veselības centra būvniecību, kur šīs problēmas tiktu atrisinātas.

Kopš 1997.gada ar Ventspils pilsētas domes finansiālu atbalstu darbojas Mutes veselības centrs, kurš paplašinājis savas darbības sfēru un nodarbojas ne tikai ar mutes veselību, bet arī ar veselības veicināšanu, profilaktisko darbu un sabiedrības informēšanu.

Iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka nepietiekoša ir profilaktiskā veselības pārbaude – 29% norādīja, ka veikuši to senāk nekā pirms diviem gadiem, bet 9% - ka nekad nav veikuši⁶³. Tomēr salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem iedzīvotāju aktivitāte profilaktiskā pārbaudē ir paaugstinājusies.

14.2. Stacionārā veselības aprūpe

Stacionārās veselības aprūpes nodrošinātājs Ventspils pilsētā un apkārtējā reģionā ir SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, kas izveidota 2010.gada 30.aprīlī, apvienojot „Ventspils slimnīcu” un „Talsu slimnīcu”, saglabājot Ventspilī agrākās „Ventspils slimnīcas” funkcijas. Ventspilī esošajā slimnīcas kompleksā tiek sniegta medicīniskā palīdzība visās pamatspecialitātēs.

Ventspils slimnīcā stacionārā vidēji gadā ārstējas no 8,5 līdz 10 tūkstošiem pacientu, ambulatori ārstniecisko palīdzību saņem vidēji 15 tūkstoši pacientu, tostarp arī no Ventspils novada un citām vietām. Katru gadu pieaug Ventspils pilsētā ārstēto Talsu un Kuldīgas iedzīvotāju skaits.

Slimnīca Ziemeļkurzemes iedzīvotājiem nodrošina akūto palīdzību septiņās specialitātēs, un uz tās bāzes veidojas reģionāli centri tādos palīdzības veidos kā diagnostika, neiroloģija, traumatoloģija, ortopēdija, infekciju slimības un neiroloģija. Visas Kurzemes ietvaros Ventspilī esošā slimnīca sniedz palīdzību oftalmoloģijā un otolaringoloģijā.

Pateicoties medicīnisko tehnoloģiju nodrošinājumam un ārstu kvalifikācijai, Ventspils slimnīcā ir viens no īsākajiem vidējās ārstēšanās ilgumiem Latvijā – vidēji 6 dienas (vidējais ārstēšanās ilgums slimnīcā Latvijā ir 9 dienas).

14.2.1.tabula. Medicīnas aprūpes rādītāji Ventspils slimnīcā

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ārstu skaits slimnīcā	71	73	75	74	69
Vidējā medicīniskā personāla skaits slimnīcā	204	211	217	212	197
Gultu skaits	261	254	259	259	269
Vidējais ārstēšanās ilgums dienās	7,01	6,98	6,85	5,71	6,12
Ārstēto pacientu skaits slimnīcā gadā	9 278	9 519	10 070	8 589	9 297

Avots: Pašvaldības SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”

Iepriekšējo gadu dati liecina, ka gultu noslogojums Ventspils slimnīcā ir zemāks nekā vidēji Latvijā (14.2.2.tabula).

⁶³ Ventspils pilsētas iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

14.2.2.tabula. Vidējais gultu noslogojums slimnīcās

	2006.	2007.	2008.
Ventspils	69,6	71,71	72,97
Liepāja	75,1	77,53	74,93
Latvija	80,4	79,76	79,56

Avots: Veselības ekonomikas centrs

Slimnīca Ventspilī ir izvietota vairākās vietās pilsētā, galvenais Ventspils slimnīcas ēku komplekss atrodas pilsētas zaļajā rajonā, kur izvietotas šādas nodaļas: uzņemšanas, terapijas, kardioloģijas, ķirurģijas, reanimācijas, traumatoloģijas, dzemdību, ginekoloģijas, diagnostikas, neiroloģijas (vienīgā ārpus Rīgas, kas atbilst Latvijas Neirologu asociācijas rekomendācijām), bērnu, acu, LOR, infektoloģijas, paliatīvās aprūpes, hemodialīzes un asins sagatavošanas nodaļas.

Operāciju bloks rekonstruēts 2000.gadā, 2007.gadā izbūvēts jauns korpus terapijas, kardioloģijas, neiroloģijas, plānveida uzņemšanas un diagnostikas nodaļām, turpinās rekonstrukcijas un paplašināšanās darbi. Kopumā Ventspilī esošās slimnīcas infrastruktūra pēdējo gadu laikā ir būtiski uzlabota, padarot to ievērojami ērtāku pacientiem un personālam.

Kopš 2003.gada darbojas „Ventspils slimnīcas attīstības atbalsta fonds”, kas piesaista līdzekļus gan no individuāliem ziedotājiem, gan no juridiskām personām.

Rekonstruētajās slimnīcas telpās kardioloģijas un neiroloģijas nodaļās izveidotas speciālas rehabilitācijas telpas, kur ārstēšanās laikā pacientiem pēc nepieciešamības veic rehabilitāciju, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku atveseļošanos un atgriešanos pilnvērtīgā dzīvē.

Tomēr perspektīvā slimnīcas telpās būtu nepieciešams attīstīt rehabilitācijas pakalpojumus ne tikai pacientiem pēc smagām saslimšanām, bet arī gados veciem cilvēkiem, kā arī būtu nepieciešams izveidot speciālu Diabēta centru.

Tāpat slimnīcā vērojams atsevišķu specialitāšu ārstu trūkums (dietologs, alergologs). Šobrīd šos speciālistus daļēji aizstāj citu specialitāšu ārsti, kā arī periodiski konsultanti no citām pilsētām, pārsvarā Rīgas, tomēr perspektīvā būtu jādomā par nepieciešamo specialitāšu ārstniecības personāla piesaistes pasākumiem.

Pilsētas iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina, ka 76% iedzīvotāju pilnīgi apmierina vai drīzāk apmierina pašvaldības darbība slimnīcas un poliklīnikas uzturēšanā, bet 13% - drīzāk neapmierina vai neapmierina. Atbildot uz jautājumu „Kā Jūs vērtējat veselības aprūpes kvalitāti Ventspilī?”, 42% norādījuši, ka tā ir aptuveni tāda pati kā valstī kopumā, 21% pauda viedokli, ka tā ir sliktāka nekā valstī kopumā, 9% - ka labāka nekā valstī kopumā⁶⁴.

Viena no veselības nozares nākotnes attīstības iespējām ir attīstīt medicīnisko tūrismu. SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ir uzsākusi nieru programmu realizāciju – tiek piedāvātas hemodialīzes ārstu iedzīvotājiem. Šo iespēju jau ir izmantojuši ārvalstu tūristi, kas apceļo Kurzemi un Ventspili un kuriem nepieciešama šī specifiskā medicīniskā palīdzība. Pamatojoties uz citu valstu pieredzi slimnīca papildus varētu piedāvāt ārvalstu pilsoņiem medicīniskos pakalpojumus, uz kuriem pašu valstīs ir rindas.

⁶⁴ Ventspils pilsētas iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

14.3. Neatliekamā medicīniskā palīdzība

Neatliekamās medicīniskās palīdzības nodaļa 2010.gada jūnijā nodota vienotajam Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam. Nodaļa atrodas pilsētas centrā un nodrošina operatīvu neatliekamās palīdzības sniegšanu saslimšanas un traumu gadījumos gan Ventspils pilsētas, gan pārējās Ziemeļkurzemes iedzīvotājiem. Nodaļas rīcībā ir 4 sertificētas brigādes un standartiem atbilstošs transports, nodaļā pašlaik strādā 10 ārsti un 26 vidējā medicīniskā personāla darbinieki.

15. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība un bāriņtiesa

- *Sociālais dienests*
- *Sociālie pakalpojumi*
- *Sociālā palīdzība (pabalsti)*
- *Sabiedrības integrācija*
- *Bāriņtiesa*

Pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamata dzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Sociālie pakalpojumi ietver sociālo darbinieku un citu speciālistu darbības, lai palīdzētu klientam kļūt patstāvīgākam, novērst atkarību, stiprināt ģimenes attiecības un atjaunot individu, ģimeņu, grupu un kopienu sociālo funkcionēšanu. Sociālie pakalpojumi tiek iedalīti sociālās aprūpes pakalpojumos un sociālās rehabilitācijas pakalpojumos, turklāt abu veidu pakalpojumi tiek piedāvāti gan sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, gan personas dzīvesvietā⁶⁵. Sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu personām (ģimenēm), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību apmierināšanai.

Līdz ar ekonomisko krīzi, kuras rezultātā samazinājušies iedzīvotāju ienākumi, palielinājies bezdarbs, ievērojami augusi nepieciešamība pēc sociālās palīdzības un sociālajiem pakalpojumiem. Situācijā, kad budžeta kopējie ieņēmumi sarūk, pašvaldībai šiem mērķiem jāatvēl vairāk līdzekļu. Sociālo problēmu risināšanu iedzīvotāji uzskata par būtisku Ventspils pilsētā risināmu problēmu⁶⁶.

15.1. Sociālais dienests

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanas un organizēšanas funkcijas Ventspils pilsētā nodrošina pašvaldības iestāde „Ventspils pilsētas domes Sociālais dienests”⁶⁷. Sociālo pakalpojumu pieejamība pilsētas iedzīvotājiem tiek nodrošināta divos veidos – atsevišķus sociālos pakalpojumus sniedz pašvaldība, citus sociālos pakalpojumus pašvaldība pērk no nevalstiskā sektora vai citām pašvaldībām. Sociālajā darbā ļoti liela nozīme ir Sociālā dienesta sadarbībai ar citām pašvaldības un valsts institūcijām, sevišķi ar Bāriņtiesu, Izglītības pārvaldi (skolām), pašvaldības un valsts policiju, kā arī veselības aprūpes institūcijām.

Ventspils *Sociālais dienests* sniedz sociālo palīdzību trūcīgiem un maznodrošinātiem pilsētas iedzīvotājiem un organizē sociālo pakalpojumu saņemšanu pensionāriem, invalīdiem, bērniem, krīzes situācijā nonākušām personām. Sociālā dienesta struktūrvienības ir Sociālās palīdzības nodaļa, Sociālā dienesta Pārventas filiāle (izveidota 2009.gadā) un pansionāts un bērnu nams „Selga”.

Sociālā dienesta un Pārventas filiāles telpas daļēji ir pielāgotas personu ar kustību traucējumiem vajadzībām, bet ne Sociālā dienesta, ne Pārventas filiāles telpas neatbilst universālā dizaina prasībām.

Sociālās palīdzības nodaļas telpas, kurās tiek pieņemti klienti, nav piemērotas konfidencialu sarunu risināšanai, jo vienā telpā klientus pieņem trīs sociālās palīdzības organizatori un darba vietas nav norobežotas. Sociālās palīdzības nodaļā ir kabinets, kurā klientus vienlaikus pieņem gan sociālās

⁶⁵ LR Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

⁶⁶ 2009.gada iedzīvotāju aptaujā iedzīvotāji kā sociālo problēmu risināšanu (24%) uzrādīja kā otro galveno problēmu aiz bezdarba (38%). 2010.gada aptaujā šī problēma ar 17,5% ierindojas aiz bezdarba jautājumu risināšanas (38%), ekonomikas jautājumiem (18,3%), pilsētas labiekārtošanas (18,3%). Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2009.gads. 2010.gads.

⁶⁷ Līdz 2007.gada 31.decembrim iestādes nosaukums bija „Ventspils pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvalde”

palīdzības organizators, gan divi sociālie darbinieki, kuriem bieži ar klientiem ir jārisina specifiski un konfidenciāli jautājumi. Līdz ar to, būtu nepieciešams risināt jautājumu par Sociālā dienesta klientu pieņemšanai piemērotām telpām. Pašlaik Sociālajam dienestam nav brīvu telpu, kurā varētu vēl iekārtot papildu sociālo darbinieku darba vietas.

2010.gadā Sociālajā dienestā strādāja 36 darbinieki. 16 darbiniekiem ir augstākā izglītība sociālajā darbā, un 6 pašlaik iegūst augstāko izglītību sociālajā darbā. Visiem Sociālā dienesta sociālā darba speciālistiem ir likuma prasībām atbilstoša izglītība amata pienākumu veikšanai. Ņemot vērā klientu skaita pieaugumu, un līdz ar to arī darba apjoma palielināšanos, Sociālajam dienestam būtu vēl papildu nepieciešami divi sociālie darbinieki, kuri veic sociālo darbu ar pieaugušām personām (viens – Pārventas filiālē, viens - pilsētā), kā arī viens sociālais darbinieks darbam ar ģimeni un bērniem. Lai nodrošinātu sociālā darba speciālistiem konsultatīvu atbalstu, darbiniekiem sākot no 2011.gada atkal ir pieejama individuālā supervīzija.

Pilsētas iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina, ka 55% pozitīvi vērtē sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus, bet 21% ir negatīvs vērtējums⁶⁸.

15.2. Sociālie pakalpojumi

Ventspilī iedzīvotājiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi tiek nodrošināti gan sociālajās institūcijās, gan arī personas dzīves vietā.

Ventspils pilsētā sociālos pakalpojumus iedzīvotājiem sniedz pensionāts, bērnu nams, atbalsta centrs ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām, krīzes centrs ģimenēm ar bērniem, dienas centrs bērniem un pusaudžiem, naktspatversme pilngadīgām personām. Ventspils iedzīvotājiem ir pieejams speciālā transporta pakalpojums, pakalpojums „Drošības poga”, zupas virtuves pakalpojumi, kā arī tiek nodrošināta aprūpe mājās un sniegta sociālo darbinieku konsultācijas.

Sociālie pakalpojumi, kurus sniedz pašvaldība, ir:

- ilgstoša un īslaicīga sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā pilngadīgām personām - pensionātā un bērnu namā „Selga”;
- ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā bērniem - pensionātā un bērnu namā „Selga”;
- speciālā transporta pakalpojums;
- sociālā darba pakalpojums.

Sociālie pakalpojumi, kurus pašvaldība pērk no nevalstiskā sektora, ir:

- krīzes centra pakalpojums;
- naktspatversmes pakalpojums pilngadīgām personām ;
- pakalpojums „Drošības poga”.

Pilsētā darbojas trīs zupas virtuves, no kurām Sociālais dienests pērk zupas virtuves pakalpojumus.

Sociālie pakalpojumi, kurus sniedz nevalstiskais sektors, saņemot pašvaldības līdzfinansējumu, ir:

- dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem un pusaudžiem;
- dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām;
- dienas aprūpes centra pakalpojums jauniešiem ar garīga rakstura traucējumiem.

2009.gadā nevalstiskās organizācijas ir sniegušas sociālos pakalpojumus 1606 pašvaldības iedzīvotājiem, bet 2010.gadā - 1987 iedzīvotājiem.

⁶⁸ SKDS, Ventspils pilsētas iedzīvotāju aptauja. 2010.gads

2009.gadā pašvaldības nodrošināto sociālo pakalpojumu skaits bija 210, bet 609 pakalpojumus pašvaldība pirka no citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem. Pašvaldība galvenokārt nodrošina ilgstošu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju bērniem, ilgstošu un īslaicīgu sociālo aprūpi pilngadīgām personām, pensijas vecuma cilvēkiem, kā arī veic sociālo darbu ar galvenajām klientu grupām – ģimenēm ar bērniem, bezdarbniekiem, jauniešiem, u.c.

Domājot par pakalpojumu attīstību, nepieciešams uzlabot dzīves kvalitāti personām ar funkcionāliem traucējumiem un demenci.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto sociālos pakalpojumus drīkst sniegt tikai tāds pakalpojumu sniedzējs, kurš reģistrēts valsts informācijas sistēmā "Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs". Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā ir reģistrētas Ventspils pašvaldības iestāde ar tās struktūrvienībām un šādas nevalstiskā sektora organizācijas: nodibinājums „Alternatīvās aprūpes centrs „Žēlsirdības māja””; biedrība „Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem „Paspārne””; biedrība „Ventspils bērnu un pusaudžu atbalsta centrs „Nāc līdz!””; biedrība „Latvijas Samariešu apvienība”; nodibinājums „Atbalsta centrs ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām „Cimdiņš””.

Pansionāts un bērnu nams „Selga”

Pansionātā uzņem Ventspils pilsētā deklarētas personas un tas nodrošina ilgstošu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju invalīdiem un pensijas vecuma personām. Īslaicīga sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija tiek nodrošināta invalīdiem un pensijas vecuma personām, kā arī personām, kuras saskaņā ar ārstniecības iestādes novērtējumu veselības stāvokļa dēļ vai saskaņā ar Sociālā dienesta atzinumu ir nonākušas krīzes situācijā, un tām ir nepieciešama īslaicīga sociālā aprūpe. Bērnu namā tiek uzņemti bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni no divu gadu vecuma. Izņēmuma gadījumos pieļaujama bērnu uzņemšana pirms divu gadu vecuma, bet ne jaunāku par viena gada vecumu.

2010. gadā pensionātā un bērnu namā „Selga” strādāja 60 darbinieki, 8 darbiniekiem ir augstākā izglītība sociālajā darbā.

2010.gada sākumā pensionātā mitinājās 119 pensionāri un invalīdi. Ņemot vērā pilsētas iedzīvotāju novecošanās tendenci, var prognozēt, ka pieprasījums pēc vietām pensionātā nākotnē varētu palielināties. Bērnu namā 2010.gadā bija 27 iemītnieki, salīdzinājumā ar 2009.gadu, to skaits samazinājies.

15.2.1.tabula. Iemītnieku skaits pensionātā

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Iestājušies	30	50	43	44	43	59
Atgriezušies ģimenē	3	8	7		9	12
Pārvietoti uz citām soc. aprūpes institūcijām				2		
Pārvietoti uz ārstniecības iestādēm				1		
Miruši	27	50	42	32	45	47
Izstājušies kopā	30	58	49	35	55	59
Skaits gada beigās	136	128	122	131	119	119

Avots: Sociālais dienests

15.2.2.tabula. Bērnu nama audzēkņu skaits

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Iestājušie	3	7	8	2	7	2
Atgriezušies pie vecākiem	2	1			2	2
Adoptēti		4		1		2
Nodoti aizbildnībā	1	3		1	1	
Aizgājuši patstāvīgā dzīvē	9	5	6	2	1	3
Izstājušies kopā	12	13	6	4	5	7
Skaits gada beigās	35	30	32	30	32	27

Avots: Sociālais dienests

Pansionāta un bērnu nama ēka atrodas pilsētas nomalē netālu no lidlauka. Pansionāta un bērnu nama „Selga” telpas ir pielāgotas personu ar kustību traucējumiem vajadzībām, daļēji tās atbilst arī universālā dizaina prasībām. Kopējā dzīvojamā platība uz vienu pensionātā dzīvojošo personu ir 11,6 m² (valstī mazākais rādītājs ir 4,6 m², lielākais – 33,2 m²). Zināms trūkums ir fakts, ka bērnu nams ir izvietots vienā ēkā ar veco ļaužu pensionātu, kas ir apgrūtinājums gan pensionāta iemītniekiem, gan bērniem. Kopējā dzīvojamā platība uz vienu bērnu ir 6,56 m² (otrs zemākais rādītājs valstī, mazākais rādītājs 4,87 m²). Esošajās telpās nav iespējams izveidot grupas bērniem, līdz ar to nav iespējams nodrošināt ģimenisku vidi bērnu nama audzēkņiem, tādejādi nav iespējams nodrošināt arī bērnu pietiekami kvalitatīvu sagatavošanu dzīvei ārpus institūcijas, viņu iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū.

2006. - 2008.gados pensionāta ēkā tika veikti plaši renovācijas, ēku siltināšanas un teritorijas labiekārtošanas darbi. Šo darbu ietvaros ir veikts pasažieru un slimnīcas lifta remonts, ugunsgrēka signalizācijas sistēmas stacijas remonts, iekšējās kanalizācijas daļēja pārbūve, siltumtrašu nomaiņa, nomainītas 6 ārējās durvis. Veikta intensīvās aprūpes nodaļas un pirmā stāva renovācija, pielāgojot telpas invalīdiem, nomainītas komunikācijas - kanalizācija, apkure, iekšējie elektriskie tīkli, ierīkota dežurējošā personāla izsaukšanas poga un ugunsdzēsības signalizācijas sistēma. Ir nosiltinātas intensīvās aprūpes, ēdināšanas korpusa un 4 stāvu ēkas sienas, rekonstruēti ieejas mezgļi. Ir veikta teritorijas labiekārtošana, kuras rezultātā ir iegūta labiekārtota, vizuāli baudāma, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām pieejama dzīves telpa. Lai nodrošinātu un uzlabotu ugunsdrošību pensionātā un bērnu namā, koridoros tika uzstādītas ugunsdrošas durvis, pultij pieslēgtas ugunsdzēsības signalizācijas, izbūvēta ugunsdroša siena 4. stāva kāpņu laukumā, daļēji nomainīti siltuma detektori uz dūmu detektoriem, nomainīti logi un durvis ēdnīcas korpusā. Veikts 1. stāva koridoru remonts.

Neskatoties uz plašiem renovācijas darbiem, kas veikti laika posmā no 2006. līdz 2008.gadam, nepieciešams turpināt iesāktos darbus. 2011. gadā budžetā plānota virtuves korpusa renovācija, kā rezultātā tiks nomainīta ūdens, kanalizācijas un apkures sistēma, elektroinstalācija, izbūvēta ventilācija, veikts kosmētiskais remonts un virtuve tiks aprīkota ar jaunām iekārtām. Turpinot realizēt projektu „Energiefektivitātes paaugstināšanas pasākumi pensionātā un bērnu namā „Selga””, turpmākajos gados nepieciešams siltināt ēku pamatus un jumtus. Tāpat nepieciešams realizēt teritorijas labiekārtošanas darbu 2. un 3. kārtu.

Pansionātā un bērnu namā „Selga” nepieciešams veikt teritorijas labiekārtošanu un pielāgošanu iemītniekiem ar kustību traucējumiem un zemām orientācijas spējām. Lai uzlabotu sadzīves apstākļus pensionāta klientiem un bērnu nama bērniem, 4. stāvu korpusā un intensīvās aprūpes nodaļā nepieciešams ierīkot piespiedu ventilāciju. 4. stāvu korpusā nomainīt komunikācijas, veikt kosmētisko remontu.

Vienlaikus nepieciešams nodrošināt Ventspils pilsētas bērnu namā „Selga” esošo bērnu sagatavotību dzīvei ārpus ārpusģimenes aprūpes iestādes pēc pilngadības sasniegšanas, nodrošinot labvēlīgu vidi un priekšnoteikumus patstāvīgas dzīves iemaņu veidošanai.

Aprūpe mājās

Pašlaik Ventspilī 166 personām tiek nodrošināta aprūpe mājās, un šo darbu veic 120 personas. Salīdzinājumā ar 2010.gadu, personu skaits, kurām tika nodrošināta aprūpe, nedaudz samazinājies (par 13 personām). Klientu skaita samazināšanās, kuriem par pašvaldības līdzekļiem tiek nodrošināta aprūpe mājās, saistīta ar Nodarbinātības valsts aģentūras īstenoto pasākumu „Darba praktizēšana pašvaldībās ar stipendiju”. 2010.gadā 70 personas, kuras piedalījās augstāk minētajā NVA pasākumā, tika iesaistītas 120 ventspīlnieku aprūpē mājās.

Nākotnē plānots desmit pašvaldības dzīvojamās mājās pielāgot telpas brīvai izmantošanai personām ar īpašām vajadzībām.

Citi pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu „Drošības poga”, ko sniedz Latvijas Samariešu apvienība, pašlaik Ventspilī saņem 33 personas. Salīdzinājumā ar 2009.gadu, klientu skaits, kuri izmanto šo pakalpojumu nedaudz samazinājies (par 7 personām).

SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ir izveidota Paliatīvās aprūpes nodaļa, kas kopš 2006.gada nodrošina Gerontoloģijas nodaļas funkcijas. 2010.gadā pacientu skaits šajā nodaļā ir ievērojami palielinājies.

15.2.3.tabula. Pacientu skaits Paliatīvās aprūpes nodaļā

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Pacientu skaits	236	315	317	282	512
Miruši	92	140	141	145	150

Avots: SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” Paliatīvās aprūpes nodaļa

Ventspilī darbojas biedrība „Palīdzības centrs „Spēkavots””, kas sniedz psihoemocionālu, materiālu un fizisku atbalstu ģimenēm, kurās ir bērni ar hroniskām, neārstējamām un progresējošām slimībām, kā arī bērni, kuriem noteikta invaliditāte. Katru gadu biedrība organizē vasaras nometnes smagi slimiem bērniem.

Sociālās palīdzības nodaļā strādā 4 sociālie darbinieki, kuri veic sociālo darbu ar ģimenēm, kurās ir bērni un jaunieši. Šo darbinieku redzeslokā ir ģimenes ar bērniem, kurām ir komplikētas problēmas, kuru risināšanai ir nepieciešams ilgstošs laiks un vairāku institūciju savstarpēja sadarbība. Pašlaik aktīvs un regulārs darbs tiek veikts ar 328 sociālā riska ģimenēm. Vidēji uz katru darbinieku, kas veic sociālo gadījumu risināšanu, 2010.gadā bijušas 82 ģimenes. Šāds klientu skaits ir pārāk liels, un ir sarežģīti kvalitatīvi strādāt ar tik lielu skaitu ģimeņu.

Pilsētā sekmīgi darbojas sabiedriskā labuma organizācijas - Bērnu un pusaudžu atbalsta centrs „Nāc līdzi!” un krīzes centrs ģimenēm ar bērniem „Paspārne”. Atbalsta centrs bērniem un pusaudžiem „Nāc līdzi!” veic nozīmīgu darbu ar sociālā riska ģimenēm, kurās ir bērni, sniedzot sociālpsiholoģisko, izglītojošo un pedagoģisko palīdzību bērniem un viņu vecākiem. Krīzes centra sniegtā sociālā, psiholoģiskā, juridiskā, pedagoģiskā un informatīvi - izglītojošā palīdzība ir nozīmīga krīzes situācijā nonākušām ģimenēm ar bērniem. Klientu skaits pēdējos gados šajos centros ir palielinājies.

15.2.4.tabula. Klientu skaits atbalsta un krīzes centros Ventspilī

	2007.	2008.	2009.	2010.
Bērnu un pusaudžu atbalsta centrs „Nāc līdzi”	230	481	589	782
Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem „Paspārne”	111	99	72	75

Avots: Sociālais dienests

Sociālās palīdzības nodaļā strādā trīs sociālie darbinieki, kuri veic sociālo darbu ar pilngadīgām personām. Šie darbinieki veic profesionālu un mērķtiecīgu darbu, lai palīdzētu personām, ģimenēm, kuras pašu spēkiem nespēj pārvarēt dzīves grūtības, praktiski risināt viņu sociālās problēmas. Sociālais darbs vērsts uz to, lai veicinātu vai atjaunotu spēju personām un ģimenēm savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radītu šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus. Tāpat šo darbinieku redzeslokā ir personas, kuras nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, un kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi. 2010.gadā sociālais darbs regulāri tika veikts ar 140 personām, tika saņemti 2342 iesniegumi par dažādu sociālo pakalpojumu un sociālo problēmu risināšanas nepieciešamību. Pilsētā darbojas Naktspatversme pilngadīgām personām ar 34 vietām. Šo pakalpojumu Ventspils pašvaldība pērk no Latvijas Samariešu apvienības. 2009.gadā naktspatversmes pakalpojumu izmantoja 107 klienti, 2010.gadā – 126 klienti.

Sadarbībā ar kafejnīcu „Betānija”, Ventspils Kristiešu centru un biedrību „Integrācijas centrs „Atvērtās durvis” trīs vietās pilsētā tiek sniegts zupas virtuves pakalpojums. Šis pakalpojums dod iespēju trūcīgiem, maznodrošinātiem un krīzes situācijās nonākušiem pilsētas iedzīvotājiem reizi dienā saņemt siltu ēdienu.

2010.gadā Latvijas Bērnu fonds Ventspilī ar pašvaldības atbalstu izveidoja īpašu Multifunkcionālu atbalsta centru ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām „Cimdiņš”, kas nodrošinās bezmaksas pieeju kvalitatīviem sociālajiem un medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumiem bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu ģimenēm. Sadarbojoties dažādu nozaru speciālistiem un organizācijām, bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu vecākiem tiks sniegts psiholoģisks, informējošs un izglītojošs atbalsts. Katru dienu šo centru varēs apmeklēt vismaz 20 bērni. Pašvaldība jaunizveidotā centra darbības nodrošināšanu atbalsta ar līdzfinansējumu.

Visās Ventspils vispārīzglītojošās skolās, izņemot Ventspils 2.vidusskolu, ir nodrošināts sociālā pedagoga darbs.

Lai veicinātu bērnu un jauniešu no 13 līdz 19 gadu vecumam nodarbinātību vasaras brīvlaikā, Ventspils pašvaldība kopš 2009.gada iedala līdzekļus skolēnu nodarbinātībai. Vasaras nodarbinātība paredzēta bērniem un jauniešiem no trūcīgām, maznodrošinātām ģimenēm, kā arī bērniem bāreņiem un bērniem, kuriem noteikta invaliditāte. 2010.gadā par pašvaldības līdzekļiem vasarā strādāja 289 bērni.

Pašvaldības politika ir neveidot atsevišķu sociālo māju, bet gan dažādās vietās - sociālos dzīvokļus, kuri tiek izīrēti trūcīgiem un maznodrošinātiem pašvaldības iedzīvotājiem. Pašlaik Ventspils pilsētā ir 58 sociālie dzīvokļi.

Kopumā Ventspils pašvaldībā tiek nodrošināti sociālie pakalpojumi galvenajām klientu grupām – ģimenēm ar bērniem, veciem cilvēkiem, bērniem un jauniešiem, bezdarbniekiem, cilvēkiem ar invaliditāti. Pašvaldībā sekmīgi izveidota sadarbība starp sociālo dienestu un citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem (NVO un citiem sociālajiem partneriem). Tajā pat laikā jāatzīst, ka būtu nepieciešams pilnveidot sociālos pakalpojumus cilvēku ar invaliditāti jomā, kā arī attīstīt pakalpojumus cilvēkiem ar atkarību problēmām, kā arī attīstīt sociālos pakalpojumus personām ar atkarību problēmām.

2010.gadā tika sagatavota un apstiprināta Kurzemes plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma 2011.-2018.gadam.

15.3. Sociālie pabalsti

Sociālā dienesta Sociālās palīdzības nodaļa sniedz sociālo palīdzību un organizē sociālo pakalpojumu sniegšanu pašvaldības iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem. Lielākā daļa no Ventspils pilsētā pieejamajiem sociālajiem pabalstiem ir paredzēti trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai nodrošinātu to pamatvajadzības.

Kopumā pašvaldība dažādām iedzīvotāju grupām nodrošina 33 sociālo pabalstu veidus. Salīdzinoši plašs ir pabalstu saņēmēju loks, bet īpaša uzmanība tiek pievērsta ģimeņu un bērnu atbalstam. Pašvaldības izdevumu sociālajiem pabalstiem rādītājs uz 1 iedzīvotāju Ventspilī ir augstāks kā vidēji valstī un viens no augstākajiem starp lielajām pilsētām.

Ventspils trūcīgie un maznodrošinātie iedzīvotāji var saņemt plašu sociālo palīdzību – pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai (GMI), dzīvokļa pabalstu komunālo maksājumu daļējai segšanai, pabalstu pacienta iemaksu daļējai segšanai, medikamentu iegādei, zobu ārstēšanai un protezēšanai, atlaides mēnešbiļešu iegādei, brīvpusdienas, pabalstu bērnu ēdināšanas izdevumu segšanai pirmsskolas izglītības iestādēs, pabalstu mācību līdzekļu iegādei, bērna piedzimšanas pabalstu u.c. pabalstus.

Ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī 2010.gadā izmaksāto sociālo pabalstu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 39% un bija 2,17 miljoni latu. Ievērojami palielinājās valsts noteikto obligāto pabalstu izmaksātie apjomi – GMI no 55,3 tūkstošiem latu līdz 271,5 tūkstošiem latu, dzīvokļa pabalsts no 254,1 tūkstoša latu līdz 383,9 tūkstošiem latu.

15.3.1.tabula. Ventspils pašvaldības pamatbudžeta izdevumi pabalstiem, Ls

	2008.	2009.	2010.
Izdevumi pabalstiem kopā t.sk.	1 361 687	1 563 024	2 165 242
GMIpabalsts	2 546	55 301	271 501
Dzīvokļa pabalsti naudā un natūrā	171 242	254 092	383 946

Avots: Valsts kase

Ventspils sociālais dienests, līdzīgi sociālajiem dienestiem citās Latvijas pilsētās, saskaras ar problēmu, ka daļa sociālās palīdzības saņēmēju ieslīgst apātijā un nevēlas neko mainīt savā dzīvē un cīnīties ar grūtībām, bet izvēlas dzīvot uz valsts un pašvaldību rēķina - dažādiem pabalstiem un cita veida sociālo palīdzību. Iespējamo saņemamo pabalstu apjoms ir pietiekami liels, salīdzinot ar minimālo algu, turklāt pabalstus var saņemt ilgstoši - bez laika ierobežojuma. Šāda ilgstoša pabalstu saņemšana rada atkarību no sociālās palīdzības un atņem līdzekļus tiem, kas patiešām būtu gatavi stāties pretim ekonomiskajām grūtībām. Nākotnē būtu nepieciešams optimizēt sociālās palīdzības struktūru, vairāk pabalstu novirzot ģimeņu ar bērniem vajadzību apmierināšanai un, likuma robežās, samazināt pabalstu apjomu ilgstošiem sociālās palīdzības saņēmējiem.

Ventspils sociālais dienests sekmīgi ir attīstījis praksi Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotajā pasākumā „Darba praktizēšana pašvaldībās ar stipendiju” jeb t.s. „simtlatnieku” programmā. Nodrošinot bezdarbniekus ar aprūpētāja darbu, dienests sekmīgi risina arī aprūpes mājās problēmas, nodrošinot iespēju šo pakalpojumu dzīvesvietā saņemt cilvēkiem, kuriem tas nepieciešams.

15.4. Sociālā iekļaušana

Ventspilī dzīvo aptuveni 2 550 cilvēku ar invaliditāti, tai skaitā vairāk nekā 100 ar nopietniem kustību traucējumiem. Cilvēkiem ar invaliditāti atbalstu sniedz Sociālais dienests, sadarbībā ar sabiedriskā labuma organizācijām - Ventspils invalīdu biedrību, Latvijas Neredzīgo biedrības Ventspils teritoriālo

organizāciju, Nedzirdīgo savienības Ventspils reģionālo biedrību un Latvijas Bērnu fonda Ventspils nodaļu. Pilsētā izveidotas īpašas piebrauktuves pie vairākiem nozīmīgiem infrastruktūras objektiem, uzstādīti vairāki skaņas luksofori, ierīkoti pacelāji personām ar kustību traucējumiem Talsu ielā 3 un Saules ielā 110. 2010.gadā ir iegādāti mazas ietilpības zemās grīdas autobusi un starppilsētu satiksmē trīs autobusi, kas aprīkoti ar invalīdu liftu. Ventspils pilsētā ir pieejams speciālā transporta pakalpojums personām ar funkcionāliem traucējumiem, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās ar sabiedrisko transportu.

Personām ar invaliditāti tie nodrošinātas bezmaksas sporta nodarbības divas reizes nedēļā sporta pedagoga vadībā. Arī pēc individuāla pieprasījuma personām ar invaliditāti nodrošināta bezmaksas Olimpiskā centra „Ventspils” sporta bāzu pieejamība sporta nodarbībām. Ventspils pilsētas pašvaldība 2010.gadā sniedza finansiālu atbalstu invalīdiem (redzes un kustību invalīdiem) dalībai starptautiskās sacensības. Reizi gadā cilvēkiem ar invaliditāti tiek rīkoti sporta svētki. Šajos svētkos Ventspils pilsētā piedalās aptuveni 70 cilvēki ar invaliditāti no Kurzemes.

Visi jaunie pilsētas infrastruktūras objekti un ēkas ir pieejami personām ar kustību traucējumiem, piemēram, Jaunrades nams, pirmsskolas izglītības iestāde Kuldīgas ielā 134, ielu infrastruktūra.

Lai nodrošinātu sabiedrības integrāciju, pilsētā darbojas arī Latvijas Nacionālo karavīru biedrība, Ventspils novada politiski represēto apvienība, pensionāru biedrība „Ventspils liedags”, Ventspils pilsētas veterānu biedrība „LAKCA”. Jauniešiem ar garīga rakstura traucējumiem sociālos pakalpojumus sniedz nodibinājums „Alternatīvās aprūpes centrs „Žēlsirdības māja””. Biedrība „Ventspils bērnu un pusaudžu atbalsta centrs „Nāc līdz!”” sniedz sociālos pakalpojumus bērniem no sociālā riska ģimenēm.

2011.gadā darboties sācis jaunizveidotais Atbalsta centrs ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām „Cimdiņš”. Centrā bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām ir pieejami kvalitatīvi sociālās un medicīniskās rehabilitācijas pasākumi.

Informācijas pieejamību un iespēju piedalīties pilsoniskās sabiedrības norisēs ikvienam ventspilniekam nodrošina Ventspils Digitālajā centrā, Akmeņu ielā 3, un Pārventas bibliotēkā izveidotie publiskie interneta un datoru centri, kuros ir nodrošināta iespēja strādāt un saņemt konsultācijas arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kā arī iespējas lietot internetu un datorus cilvēkiem ar redzes traucējumiem vai pilnīgu tās zudumu (augstas izšķirtspējas liela izmēra monitori, Braila printeris, displejs, programmas). Ventspils 6.vidusskola ir pielāgota personām ar kustību traucējumiem. Tajā ir izbūvēts īpaši aprīkots lifts, veikta sanitārā mezgla pārbūve un veikti citi uzlabojumi.

15.5. Bāriņtiesa

Ventspils pilsētas Bāriņtiesa nodrošina likumdošanā noteiktās funkcijas, aizstāvot nepilngadīgo un rīcībnespējīgo personu personīgās un mantiskās intereses. Ventspils pilsētas bāriņtiesā no 2009. gada augusta ir 4 bāriņtiesas locekļi un bāriņtiesas priekšsēdētāja.

2010.gadā izskatīti 1697 iesniegumi un pieprasījumi, nosūtīti 2074 dokumenti, izskatot lietas, pieņemti 256 lēmumi, nepilngadīgo un rīcībnespējīgo personu intereses pārstāvētas 84 tiesu sēdēs.

15.3.2.tabula. Ventspils Bāriņtiesas darbības rādītāji

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Izskatīto iesniegumu un pieprasījumu skaits	1 407	1 581	1 446	1 411	1 697
Nosūtīto dokumentu skaits	1 941	1 911	3 466	1 973	2 074
Izskatīto lietu un pieņemto lēmumu skaits un	238	225	233	223	256
Tiesu skaits, kur pārstāvētas nepilngadīgo intereses	123	131	115	89	84

Avots: Ventspils Bāriņtiesa

15.3.3.tabula. Ventspils Bāriņtiesas lietu rezultāti

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ģimeņu skaits, kam piešķirts audžuģimenes statuss	0	0	1	8	2
Vecāku skaits, kam atņemtas aprūpes tiesības uz bērniem	21	20	19	24	38
Bioloģiskajās ģimenēs atgriezto bērnu skaits	9	14	13	8	14
Tiesā apstiprināto adopciju skaits	9	4	10	8	4
Pārraudzībā un kontrolē ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu lietas	176	174	179	146	155

Avots: Ventspils Bāriņtiesa

2010.gadā 2 ģimenēm piešķirts audžuģimeņu statuss, 38 vecākiem atņemtas aprūpes tiesības uz bērniem, 14 bērni atgriezti bioloģiskajās ģimenēs, 4 bērnu adopcija apstiprināta tiesā.

2010. gadā Ventspils pilsētas bāriņtiesas pārraudzībā un kontrolē atradās 155 ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu lietas – 116 aizbildnībā, 29 aprūpes iestādēs (Ventspils, Stiklu, Liepājas, Kalkūnu bērnu namos), 10 audžuģimenēs (Valdemārpilī, Cīravā, Vānē, Dunalkā, Puzē, Grobiņā, Ventspilī) ievietoti bērni, 9 bērni ir pēcadopcijas kontrolē, 2 ģimenes, kurās bērni nodoti pirmsadopcijas aprūpē, 25 aizgādības lietas pār rīcībnespējīgām pilngadīgām personām un viņu mantai, kā arī 95 mantiskās lietas.

16. Jaunatnes lietas

Saskaņā ar likumu jaunieši ir personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Šis vecums ir pārejas posms no bērna uz pieaugušā statusu, kam raksturīga atbildības pastiprināšanās un patstāvīgas dzīves uzsākšana, ģimenes veidošana utt.

CSP dati liecina, ka Ventspilī 2009.gadā dzīvoja 6994 personas jauniešu vecuma grupā, bet, ņemot vērā iepriekšējo gadu demogrāfijas rādītājus, saskaņā ar aprēķiniem 2010.gadā pilsētā ir 6635 jaunieši⁶⁹. Jauniešu skaits pilsētā desmit gadu laikā ir sarucis gandrīz par sešiem simtiem (2000.gadā bija 7581 jaunieši) jeb par 7,7%. Jaunieši veido 15,5% no pilsētas iedzīvotājiem (Latvijā kopumā jauniešu īpatsvars ir virs 19%, bet tas pa gadiem samazinās⁷⁰). Ņemot vērā iedzīvotāju vecumstruktūru tuvāko gadu prognoze liecina, ka jauniešu skaits varētu samazināties. Ventspils jauniešu grupai jāpieskaita arī apkārtējā novada jaunieši, kuri pilsētā mācās un apmeklē dažādas ārpuskolas un interešu nodarbības.

Ar mērķi uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, darba tikumu un patriotismu, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni valstī 2008.gadā ir pieņemts Jaunatnes likums, kas nosaka arī pašvaldību kompetenci jaunatnes politikas nozarē. Jaunatnes politikai pašvaldības līmenī ir sevišķi svarīga nozīme, jo pašvaldības lēmumiem ir īpaši liela ietekme uz jauniešu ikdienas dzīvi.

Ventspils domē ir izveidota Jaunatnes lietu komisija, kurā darbojas gan domes priekšsēdētāja vietnieks, gan pašvaldības institūciju pārstāvji, gan arī pilsētas jaunieši. Nacionālā politika iesaka pieņemt arī pašvaldībā darbā jaunatnes lietu speciālistu, kas plāno, veic un koordinē darbu ar jaunatni. Ventspilī jaunatnes darba koordināciju veic speciālists Izglītības pārvaldē.

Valstī kopumā jaunatnes situācija tiek raksturota šādi:

- Latvijā ir zema jauniešu līdzdalība sabiedriskās aktivitātēs;
- jauniešu nodarbinātības rādītāji ir zemākie ES;
- jauniešu veselības rādītāji ir kritiski un ar katru gadu pasliktinās;
- jauniešu pašnāvību skaits un narkotisko un psihotropo vielu, smēķēšanas un alkohola lietošanas un citu veselību apdraudošu atkarību izplatības līmenis jauniešu vidū ir augsts;
- jaunieši nav pietiekami uzņēmīgi, nav izstrādāts atbalsta mehānisms jauniešiem, kas vēlas uzsākt komercdarbību;
- saglabājas augsts jauniešu administratīvo, civiltiesisko, kriminālo pārkāpumu un noziedzīgo nodarījumu skaits;
- ir tendence samazināties nepilngadīgo likumpārkāpēju vecumam;
- nav pietiekami investēts infrastruktūrā un tehnoloģijās darbā ar jaunatni⁷¹.

Ventspils jauniešiem nav svešas visā Latvijā jauniešiem aktuālas problēmas, kā smēķēšana, alkoholisms, un pieaugoša atkarība no interneta, sastopams arī huligānisms. Šīs problēmas pašvaldība risina, radot plašu daudzveidīgu interešu izglītības, sporta, brīvā laika pavadīšanas iespēju piedāvājumu. Kā problēmu jaunieši atzīst arī nepietiekošu vecāku uzmanību. Tomēr, kā galvenās jauniešu problēmas pilsētā, jaunie ventspilnieki atzīst nepietiekošās jaunatnes nodarbinātības iespējas. Trūkst prakšu vietu, augstskolā prakses vairs nav obligātas, nepietiekoša ir saikne ar

⁶⁹ CSP dati par vecuma grupām 2010.gadā vēl nav pieejami, līdz ar to šis skaits ir aprēķināts

⁷⁰ 2006.gadā – 19,85%, 2007.gadā – 19,61%, 2008.gadā – 19,21%. BĢSILM, 2009.g.

⁷¹ Grafs A. Darba ar jaunatni attīstība pašvaldībās – jeb “jaunā un trauslā politika jaunatnes atbalstam”. Jaunatnes politikas institūts. Prezentācija Jaunatnes politikas forumā. 25.10.2010.

uzņēmējiem. Šī jauniešu problēma sasaucas ar pilsētas visu iedzīvotāju norādīto aktuālāko risināmo jautājumu - bezdarbu.

Tomēr jāatzīmē, ka viena no lielākajām riska grupām no darba drošības viedokļa ir tieši jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem⁷². Latvijā veiktais pētījums norāda, ka viņi biežāk nekā citu vecuma grupu nodarbinātie uzskata, ka darba drošības noteikumi un prasības uz viņiem neattiecas un tām nepievērš pietiekami lielu uzmanību. Pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009-2010” arī liecina, ka jaunieši daudz biežāk nekā citu vecumu nodarbinātie konfliktē ar vadību, kolēģiem un klientiem (salīdzinot ar citu vecuma grupu respondentiem, jauniešu vidū šie rādītāji ir par 7-11 procentu punktiem augstāki). Tāpat jaunieši biežāk nekā citi aptaujātie norādījuši, ka darba laikā saviem tiešajiem darba pienākumiem velta mazāk nekā 90% laika. Tai pašā laikā izmaiņām darba samaksā (nepilna laika darbs, bezalgas atvaļinājums, algas samazināšana uz laiku vai ilgtermiņā), lai vispār saglabātu esošo darba vietu, viņi piekristu retāk nekā citu vecuma grupu respondenti⁷³.

Ventspils jaunieši īsi sevi raksturo kā sportiskus, bet tai pašā laikā pasīvus cilvēkus, kas kaut kādā ziņā ir nedaudz izlutināti. Šāds pašraksturojums ir neskatoties uz pilsētā pieejamajām daudzveidīgajām izglītības, interešu, sporta un brīvā laika pavadīšanas iespējām. Tāpēc nākotnē ļoti svarīga ir jaunatnes pašiniciatīvas rosināšana un atbalsts tai. Pašvaldībai jāuzklausā jauniešu idejas, ierosinājumi un jādod iespēja tos īstenot dzīvē. Dažādiem jaunatnes projektiem paredzēts arī ES fondu finansējums.

Latvijas mērogā, kā sociālam riskam pakļautie jaunieši, ir izdalītas šādas grupas:

- jaunieši invalīdi un jaunieši ar garīgās attīstības, fiziskiem vai funkcionāliem traucējumiem;
- jaunieši no trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm, kā arī jaunieši ar zemiem ienākumiem;
- jaunieši, kas nav ieguvuši pamatizglītību vai ieguvuši pamatizglītību bez atestāta;
- jaunieši no lauku apvidiem;
- jaunieši bāreņi vai bez vecāku gādības palikušie jaunieši;
- jaunie vecāki, jaunās ģimenes (īpaši viena vecāka ģimenes un daudzbērnu ģimenes);
- jaunieši bezdarbnieki;
- policijas redzeslokā nonākušie jaunieši un jaunieši likumpārkāpēji, jaunieši – ieslodzītie un no ieslodzījuma vietām atbrīvotie jaunieši;
- jaunieši, kuri ir atkarīgi no narkotiskām un psihotropām vielām, kā arī tādi, kuriem ir procesa atkarības (datorspēles, azartspēles);
- jaunieši, kas cietuši no vardarbības;
- romu tautības jaunieši;
- klaiņojošie jaunieši⁷⁴.

⁷² LDDK, „Inspecta Prevention”, „TNS Latvia” pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009-2010”.

⁷³ LDDK, „Inspecta Prevention”, „TNS Latvia” pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009-2010”.

⁷⁴ BGSILM, 2009.g.

17. Sabiedriskā kārtība un drošība

Statistikas dati liecina, ka Ventspilī pēc 2006.gada samazinās noziedzīgo nodarījumu skaits. Ja 2006.gadā tika reģistrēts 1521 noziedzīgs nodarījums, tad 2009.gadā – divreiz mazāks skaits – 774 nodarījumi. Arī Kurzemes reģionā pēc 2006.gada ir vērojama līdzīga noziedzības samazināšanās tendence. Latvijā kopumā 2008.gadā noziedzīgo nodarījumu skaits bija lielāks nekā 2007.gadā, bet 2009.gada samazinājās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Noziedzīgo nodarījumu skaits Ventspilī uz 10 tūkstošiem iedzīvotāju 2009.gadā bija 181, tas ir zemāks nekā vidēji Latvijā (252), bet augstāks nekā vidēji Kurzemes reģionā (152). Lielo pilsētu grupā 2009.gadā Ventspilij bija otrs zemākais rādītājs aiz Liepājas (122), bet starp pilsētām augstākais rādītājs bija Rīgā (362)⁷⁵. 2008.gadā Ventspils rādītājs (254) bija trešais augstākais aiz Rīgas (349) un Jelgavas (257).

17.1.tabula.Reģistrētie noziedzīgie nodarījumi un noziedzības līmenis

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Noziedzīgu nodarījumu skaits					
Ventspilī	927	1 521	1 249	1 097	774
Kurzemes reģionā	4 696	6 385	4 979	4 704	4 570
Latvijā	51 435	62 328	55 620	57 475	56 748
Noziedzīgu nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem					
Ventspilī	211	348	288	254	181
Kurzemes reģionā	151	208	163	155	152
Latvijā	224	272	244	254	252

Avots: CSP

Par sabiedrisko kārtību un drošību Ventspilī rūpējas gan valsts institūcijas, gan arī pašvaldības institūcijas. Šajā jomā Ventspilī darbojas:

- Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Ventspils iecirknis;
- Ventspils pilsētas Pašvaldības policija;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;
- Ventspils pilsētas Civilās aizsardzības komisija.

Pēc reorganizācijas Valsts policijā valsts policijas darbinieku skaits Ventspilī ir samazināts un Ventspilī darbojas Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Ventspils iecirknis, Kurzemes reģiona pārvaldes administrācija atrodas Liepājā. 2011.gada februārī ir atklātas jaunas Valsts policijas Ventspils iecirkņa telpas un līdz aprīlim paredzēts pabeigt valsts policijas pārcelšanos uz tām. Jaunās telpas darīs policiju pieejamāku iedzīvotājiem to izdevīgās atrašanās vietas dēļ Ostmalā blakus Ventas pilij, kā arī uzlabos policistu darba apstākļus. Iespēja iegūt jaunas un darba apstākļiem daudz piemērotākas telpas radusies pateicoties Aizsardzības ministrijai, kas tās īpašumā esošās ēkas Ventspilī nodeva Iekšlietu ministrijai. Šajās ēkās bez Valsts policijas Ventspils iecirkņa ar laiku plānots izvietot arī Valsts robežsardzes Ventspils pārvaldi.

Iepriekš valsts policija darbojās no pašvaldības nomātās telpās, kuru tehniskās prasības vairs neatbilda vajadzībām, bet pēc reorganizācijas bija pa plašu. Pašvaldības ēkai ir kultūrvēsturiska nozīme, un pēc telpu atbrīvošanas pašvaldībai jādomā par tās izmantošanu.

⁷⁵ CSP dati. Noziedzīgo nodarījumu skaits pilsētās uz 1000 iedzīvotājiem 2009.gadā Liepāja – 122; Ventspils – 181, Daugavpils – 201; Jūrmala – 202; Jelgava – 224; Rēzekne – 238; Rīga 362.

Strukturālās reformas ir samazinājušas valsts policistu skaitu, bet zemo algu dēļ no darba vēl aiziet policisti. 2010.gada beigās Ventspilī valsts policijā bija 25 vakances, kuras ir problēmas aizpildīt⁷⁶.

Ventspils Pašvaldības policija ir izveidota 1992.gadā. Tās funkcijās ietilpst: nodrošināt sabiedrisko kārtību, uzraudzīt pilsētas saistošo noteikumu izpildi; sabiedriskās kārtības nodrošināšana pasākumos; sadarbība ar Valsts policiju noziedzības apkarošanā; sadarbība ar iedzīvotājiem pārkāpumu novēršanai, profilaksei; patruļgrupu izbraukšana uz notikuma vietu u.c. 2009.gadā sabiedriskās kārtības nodrošināšanai pašvaldības policijā strādāja 62 policisti (2008., 2007.gadā – 73). Policisti uzraudzību nodrošina visu diennakti un spēj nodrošināt iedzīvotāju izsaukumu apkalpošanu notikumu vietā vidēji 2-5 minūšu laikā. Ventspils pašvaldības policijas ēka atrodas pilsētas centrā Aleksandra ielā, bet īpašumtiesību jautājumu dēļ plānots, ka tā pārvāksies uz pašvaldībai piederošu ēku Andreja ielā.

Pašvaldības policija ir atbildīga par pilsētas pludmales glābšanas dienesta darbu organizēšanu peldsezonas laikā. Sējā darbā piedalās VUGD Ventspils brigāde un Ventspils pilsētas pludmales glābšanas stacija. Peldsezonā notiek patrulēšana uz ūdens ar glābšanas motorlaivu. Lai novērstu pludmales aprīkojuma un inventāra ļaunprātīgu bojāšanu, pludmalē ir ierīkota videonovērošanas sistēma.

2010.gada likuma „Par policiju” grozījumi ļauj ostas pārvaldei izveidot savu ostas policiju. Ventspils brīvostas pārvalde šādu institūciju neplāno veidot. Ventspils brīvostrādājošie ostas termināļi paši pēc brīvas izvēles izraugās apsardzes firmas, kuras algo uzņēmumu teritoriju apsardzei. Savukārt vispārējo kārtību Ventspils ostā uzrauga Ventspils Pašvaldības policija, ar kuru ir noslēgts līgums.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) ir galvenā valsts institūcija, kas, sadarbojoties ar vietējo pašvaldību, katastrofu medicīnas struktūrvienībām, uzņēmumiem un citām iestādēm, veic ugunsdzēsības, civilās aizsardzības un citus glābšanas darbus civilo iedzīvotāju, tautsaimniecības un vides aizsardzībai. Ventspilī darbojas VUGD Kurzemes reģiona brigādes Ventspils daļa, Kurzemes reģiona brigāde atrodas Liepājā. VUGD pienākumos ietilpst darīt visu iespējamo potenciālo briesmu paredzēšanai un to novēršanai.

Ventspils pilsētas Civilās aizsardzības komisija (izveidota saskaņā ar LR "Civilās aizsardzības likuma" 9. pantu) pilsētas administratīvajā teritorijā sniedz atbalstu operatīvajiem un avārijas dienestiem reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamo pasākumu veikšanā.

⁷⁶ Ventas balss

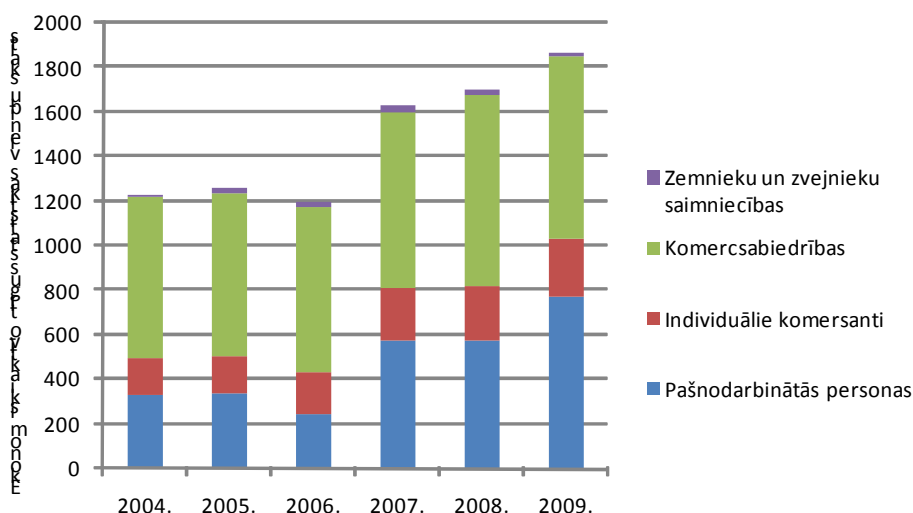
18. Uzņēmējdarbības vide

- *Ekonomiskā aktivitāte un tautsaimniecības struktūra*
- *Uzņēmējdarbības vide*

18.1. Ekonomiskā aktivitāte un tautsaimniecības struktūra

Ventspilī darbojas nepilni divi tūkstoši ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību. Pilsētā komercdarbības sektoru veido plašs ekonomisko vienību spektrs – sākot no pašnodarbinātām personām, individuāliem komersantiem un maziem ģimenes uzņēmumiem līdz starptautiski atpazīstamiem uzņēmumiem, kuros nodarbināti vairāki simti strādājošo. Saskaņā ar CSP datiem 2009.gadā pilsētā tirgus sektorā bija 1869 ekonomiski aktīvās statistikas vienības - 823 komercsabiedrības, 260 individuālie komersanti, 18 zemnieku un zvejnieku saimniecības un 768 pašnodarbinātas personas. Bez tam pilsētas teritorijā darbojas arī 152 fondi, nodibinājumi un biedrības, 6 valsts budžeta iestādes un 16 pašvaldību budžeta iestādes (tai skaitā Ventspils pilsētas, Ventspils novada iestādes un Ventspils Brīvostas pārvalde).

18.1.1.attēls. Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību Ventspilī sadalījums pa grupām

Avots: CSP

Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits pa gadiem palielinās. 2010.gadā jaundibināto uzņēmumu skaits bija lielāks nekā iepriekšējā gadā, bet likvidēto uzņēmumu skaits mazāks nekā 2009.gadā (skat. 18.1.1.tabulu).

18.1.1.tabula. Komercreģistrā reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaits Ventspilī

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Reģistrēti	131	138	166	181	157	127	139
Likvidēti	1	16	24	39	37	63	54

Avots: Lursoft

Pēc lieluma (skat. 18.1.2.tabulu) 1,6 tūkstoši jeb 88% vienību ir klasificējamas kā mikro vienības⁷⁷, un to skaits un īpatsvars palielinās visstraujāk. 9% ir mazie uzņēmumi⁷⁸, 2,1% - vidējie⁷⁹ un 0,6% ir lieli uzņēmumi⁸⁰. Sadalījums pēc lieluma grupām Ventspilī ir visai līdzīgs kā Latvijā, tomēr ņemot vērā salīdzinoši augstākos nodarbinātības rādītājus, var secināt, ka pilsētā kopumā ir lielāka vidējo un lielo uzņēmumu loma nekā caurmērā Latvijā.

18.1.2.tabula. Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits Ventspilī, to sadalījums pēc lieluma

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Pavisam kopā	1 226	1 323	1 194	1 627	1 702	1 869
Mikro	984	1 061	937	1 360	1 436	1 650
Mazās	184	204	194	199	200	168
Vidējās	46	45	52	56	52	40
Lielās	12	13	11	12	14	11

Avots: CSP

Sadalījumā pēc juridiskā statusa dinamikas analīze liecina, ka pa gadiem visstraujāk palielinās pašnodarbināto personu skaits. Te gan jāatzīmē, ka ne vienmēr tas nozīmē ekonomiskās aktivitātes palielināšanos, bet reizēm tas ir saistīts ar līgumattiecību starp darba devēju un darba ņēmēju izmaiņām.

18.1.3.tabula. Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību Ventspilī sadalījums pa grupām

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Pavisam kopā	1 226	1 263	1 194	1 627	1 702	1 869
Pašnodarbinātās personas	331	339	244	576	572	768
Individuālie komersanti	163	164	188	238	249	260
Komerccabiedrības	727	736	739	787	858	823
Zemnieku un zvejnieku saimniecības	5	24	23	26	23	18

Avots: CSP

Kopējais ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem pilsētā ir 44 vienības, salīdzinājumā ar vidējo valstī (57) tas ir zemāks un arī zemāks nekā vidējais lielums Kurzemes reģionā (skat. 18.1.4.tabulu).

18.1.4.tabula. Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ekonomiski aktīvo tirgus statistikas vienības kopā						
Ventspilī	28	30	27	38	39	44
Kurzemes reģionā	39	43	50	55	53	54
Latvijā	44	47	52	57	57	57
Komerccabiedrības un individuālie komersanti						
Ventspilī	20,2	20,4	21,2	23,5	25,6	25,2
Kurzemes reģionā	15	15,9	18,5	20,6	22,2	21,7
Latvijā	22,2	23,8	26,8	29,4	30,8	31,4

Avots: Aprēķini pēc CSP datiem

⁷⁷ Mikro vienības - ar nodarbināto skaitu 9 un mazāk vai gada apgrozījumu vienādu vai mazāku par 1,4 miljoniem latu vai bilances kopsummu vienādu vai mazāku par 1,4

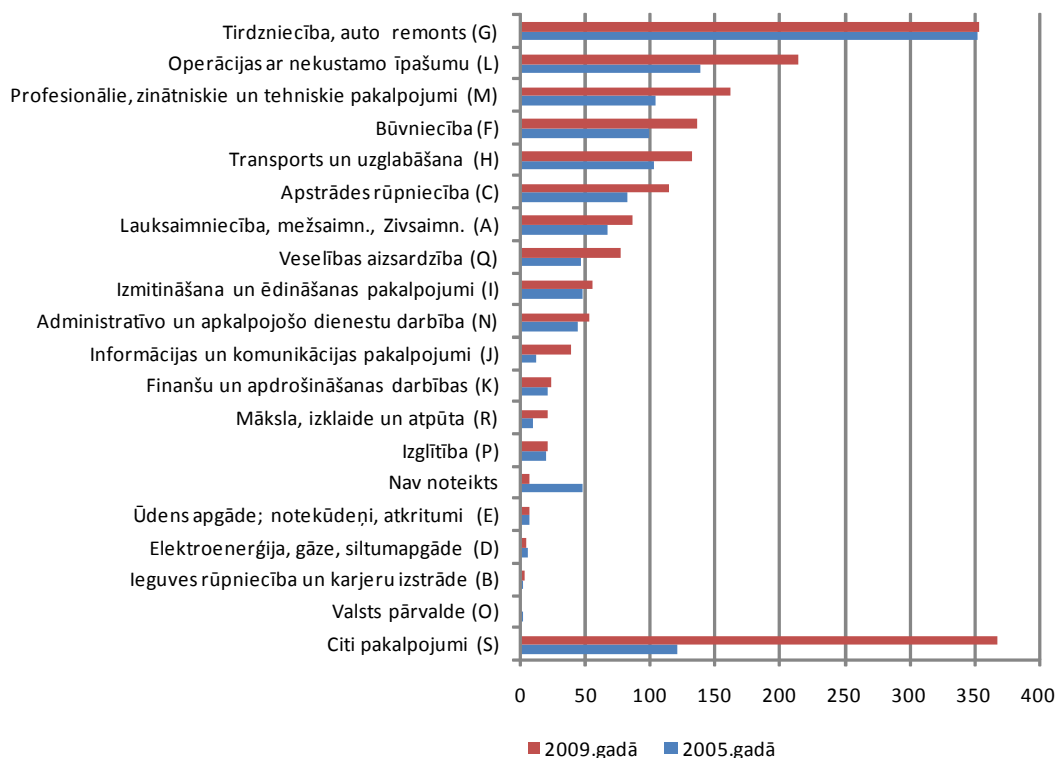
⁷⁸ Mazās - ar nodarbināto skaitu no 10 līdz 49 vai gada apgrozījumu vienādu vai mazāku par 7.0 miljoniem latu vai bilances kopsummu vienādu vai mazāku par 7,0 miljoniem latu;

⁷⁹ Vidējās vienības - ar nodarbināto skaitu no 50 līdz 249 vai gada apgrozījumu vienādu vai mazāku par 33,4 miljoniem latu vai bilances kopsummu vienādu vai mazāku

⁸⁰ Lielās vienības - ar nodarbināto skaitu 250 un vairāk vai neto apgrozījumu lielāku par 33,4 miljoniem latu vai bilances kopsummu lielāku par 30,2 miljoniem latu

Ekonomisko aktivitāti precīzāk raksturo komercsabiedrību un individuālo komersantu skaits (šo var dēvēt par komersantu skaitu) uz 1000 iedzīvotājiem. Ventspilī ir 25,2 komersanti uz 1000 iedzīvotājiem, Latvijā vidēji – 31,4 komersanti uz 1000 iedzīvotājiem.

18.1.2.attēls. Tirgus sektora ekonomiski aktīvās tirgus statistikas vienības sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem Ventspilī pēc NACE 2.red. klasifikācijas.

Avots: CSP

18.1.5.tabula. Komersantu skaits Ventspilī sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem pēc NACE 2.red. klasifikācijas, provizorisks dati

Nozares	2009.gadā		2010.gadā	
	skaits	%	skaits	%
Lauksaimniecība, mežsaimn., zivsaimn. (A)	38	3,5	32	3,0
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (B)	2	0,2	2	0,2
Apstrādes rūpniecība (C)	79	7,3	60	5,5
Elektroenerģija, gāze, siltumapgāde (D)	4	0,4	9	0,8
Ūdens apgāde; notekūdeņi, atkritumi (E)	6	0,6	11	1,0
Būvniecība (F)	120	11,1	99	9,1
Tirdzniecība, auto remonts (G)	346	31,9	337	31,1
Transports un uzglabāšana (H)	108	10,0	110	10,2
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I)	52	4,8	46	4,2
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	30	2,8	41	3,8
Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	13	1,2	60	5,5
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	60	5,5	23	2,1
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	89	8,2	78	7,2
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība (N)	33	3,0	31	2,9
Valsts pārvalde (O)	10	0,9	31	2,9
Izglītība (P)	31	2,9	1	0,1
Māksla, izklaide un atpūta (R)	62	5,7	60	5,5
Citi pakalpojumi (S)	-	-	2	0,2
	1 083		1 033	

Avots: CSP

Vislielākais tirgus vienību skaits (tai skaitā pašnodarbinātas personas) darbojas tirdzniecības nozarē un tas pēdējos gados ir salīdzinoši nemainīgs (skat. 18.1.2.attēlu). Nozares, kurās darbojas vairāk, kā simts tirgus vienības, ir operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, būvniecība, transports un uzglabāšana.

Apskatot atsevišķi provizoriskos datus tikai par komersantu (individuālie komersanti un komercsabiedrības) sadalījumu pa nozarēm (18.1.5.tabula), redzams, ka lielākais skaits arī ir tirdzniecībā (337), tad seko transports un uzglabāšana (110) un trešā vietā ir būvniecība (99).

Lielākā daļa Ventspils uzņēmumu ir privāta kapitāla uzņēmumi, un pēc skaita mazāk par 1% uzņēmumu ir ar valsts vai pašvaldības kapitālu.

Ventspils uzņēmumi nodrošina darba vietas ne tikai pilsētas iedzīvotājiem, bet arī citu Latvijas administratīvo teritoriju iedzīvotājiem. Pilsētā pastāvīgi strādā aptuveni 7,5 tūkstoši citu Latvijas pašvaldību iedzīvotāju, no kuriem lielākais vairākums ir Ventspils novada iedzīvotāji (75%). Salīdzinoši liels skaits strādājošo ir no Rīgas (9%) un citiem Kurzemes novadiem un pilsētām (13%).

Saskaņā ar Lursoft datu bāzē pieejamo informāciju, trīs lielākie uzņēmumi pēc 2009.gada apgrozījuma ir SIA „Ventspils naftas terminālis”, SIA „VK Ekspedīcija” un SIA „Bio-Venta”. Neskatoties uz ekonomisko krīzi, 48 Ventspils uzņēmumiem apgrozījums 2009.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo palielinājās⁸¹.

18.1.6.tabula. Ventspils lielākie uzņēmumi pēc gada apgrozījuma

Vieta	2007.g.	2008.g.	2009.g.
1.	SIA „Ventspils naftas terminālis”	SIA „VK Ekspedīcija”	SIA „Ventspils naftas terminālis”
2.	SIA „VK Ekspedīcija”	SIA „Ventspils naftas terminālis”	SIA „VK Ekspedīcija”
3.	AS „Ventspils tirdzniecības osta”	AS „Ventspils tirdzniecības osta”	SIA „Bio-Venta”
4.	Komandītsabiedrība „Ventbunkerts loģistika k/s”	AS „Diāna”	AS „Ventspils tirdzniecības osta”
5.	AS „Diāna”	SIA „Sumata”	AS „Baltic Coal Terminal”
6.	SIA „Sumata”	SIA „Ailes namceltnieks”	AS „Baltijas ekspresis”
7.	SIA „Baltimar VT”	SIA „Bucher Schoerling Baltic”	AS „Diāna”
8.	SIA „Bucher Schoerling Baltic”	SIA „Bio-Venta”	SIA „Indtec Baltic Coal”
9.	AS „Baltijas ekspresis”	AS „Ventspils Tirdzniecības osta – G”	SIA „Ventall Termināls”
10.	SIA „Ostas celtnieks”	AS „Baltijas Ekspresis”	SIA „Sumata”

Avots: Lursoft

18.2. Uzņēmējdarbības vide

Viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu. Tomēr jāatzīmē, ka Latvijā galvenā loma biznesa vides veidošanā ir valstij, bet pašvaldību iespējas biznesa sekmēšanā ir ievērojami mazākas. Sevišķi liela nozīme valsts radītajiem apstākļiem un arī valsts tēlam ir attiecībā uz uzņēmumu ar ārvalstu kapitālu piesaisti un noturēšanu Latvijā.

⁸¹ Pēc Lursoft datiem

Uzņēmējdarbības vide Latvijā

Regulāri veiktajā starptautiskā apsekojumā „*Doing business in 2011*” Latvija ierindojas 24.vietā no 183 valstīm, salīdzinājumā ar iepriekšējo apsekojumu „*Doing business in 2010*”, kurā Latvija bija 27.pozīcijā, vērtējums ir uzlabojies (2009.gadā bija 30.vieta). Tomēr Latvija atpaliek no Baltijas kaimiņvalstīm, par vienu pozīciju – no Lietuvas (23.), bet jau vairāk no Igaunijas (17.), savukārt Austrumu kaimiņvalstis Latvija ievērojami apsteidz (Krievijai - 132.pozīcija, Baltkrievijai - 68.pozīcija). Pirmo piecinieku šajā sarakstā veido Singapūra, Honkonga, Jaunzēlande, Apvienotā Karaliste, ASV, pirmajā desmitniekā arī Dānija un Norvēģija⁸².

Apskatot atsevišķi katru no vērtējumu veidojošajiem faktoriem (skat.18.2.1.tabulu), redzams, ka Latvijā salīdzinoši sliktākā ir situācija attiecībā uz uzņēmējdarbības beigšanu (sabiedrību likvidēšana) un būvatļauju saņemšanu, savukārt labāk novērtētie faktori ir kredītu pieejamība un līgumu izpildes nodrošināšana. 2010.gadā, kā papildus faktors, tika izvērtēta arī situācija uzņēmējdarbības vidē par darba tiesiskajām attiecībām (likumdošanu), pēc šī faktora Latvija ierindojās zemā 124.vietā, norādot, ka darba devējiem apstākļi ir samērā nelabvēlīgi. Saskaņā ar Latvijas Stratēģiskās attīstības plānu 2010.-2013.gadam⁸³ Latvijas mērķis ir 2013.gadā sasniegt 19.vietu šajā vērtējumā.

18.2.1.tabula. Baltijas valstu uzņēmējdarbības vides vērtējums „*Doing business*” apsekojumā

Vērtētie kritēriji	Latvija 2010	Latvija 2011	Lietuva 2011	Igaunija 2011
Biznesa veikšana kopumā	27	24	23	17
Biznesa uzsākšana	51	53	87	37
Būvniecības atļauju saņemšana	77 (78)	79	59	24
Īpašuma reģistrācija	61 (58)	57	7	13
Kredītu pieejamība	6 (4)	6	46	32
Investoru tiesību aizsargāšana	57	59	93	59
Nodokļu maksāšana	45	59	44	30
Ārējā tirdzniecība	16 (22)	16	31	4
Līgumu izpildes nodrošināšana	15	14	17	50
Uzņēmējdarbības izbeigšana	89 (88)	80	39	70

Avots: www.doingbusiness.com Tā kā par 2010.gadu daži dati, kas publicēti ziņojumā „*Doing Business in 2010*”, nedaudz atšķiras no mājas lapas datu bāzē atspoguļotajiem, iekavās norādīti ziņojumā publicētie.

Pasaules ekonomikas foruma Globālās konkurētspējas ziņojumā, Latvija ar savu kopējo konkurētspējas indeksu 2010.-2011. gadā ieņem 70.vietu starp 139 pasaules valstīm, Latvijas pozīcija salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir pasliktinājusies (2009.-2010. - 68.vieta, vēl iepriekš - 54.veita), un Latvija arī būtiski atpaliek no kaimiņvalstīm (Igaunijai 33.vieta, Lietuvai 47.vieta), turklāt šīm valstīm pozīcija ir uzlabojusies⁸⁴. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā „*Latvija 2030*”⁸⁵, kā viens no stratēģiskajiem indikatoriem, kas liecinās, ka valsts nospraustie mērķi sasniegti, noteikta 40.vieta Globālās konkurētspējas indeksa sarakstā.

18.2.2.tabula. Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vērtējums Globālās konkurētspējas ziņojumā

Vērtētie kritēriji	Latvija 2010-2011	Lietuva 2010-2011	Igaunija 2010-2011
Kopumā	70	47	33
Pamatfaktori	61	52	25
t.sk.			
institūcijas	75	60	31
infrastruktūra	55	43	32
makroekonomiskā vide	84	71	19
veselība, izglītība	55	52	29

⁸² www.doingbusiness.org

⁸³ Apstiprināts ar MK rīkojumu 09.04.2010.

⁸⁴ The Global Competitiveness Report 2009-2010. www.weforum.org

⁸⁵ Apstiprināta Saeimā 10.06.2010.

Efektivitātes virzītāji	63	49	34
Inovācijas	77	48	45

Datu avots: The Global Competitiveness Report 2010-2011. World Economic Forum.

Kopējo vērtējumu (konkurētspējas indeksu) veido trīs pamata vērtēšanas grupas – pamatfaktori, efektivitātes virzītāji un inovācijas (skat.18.2.2.tabulu). Tieši inovācijās Latvijas pozīcija ir viszemākā. Pamatfaktoru vērtējums ir nedaudz labāks kā kopējais, un to veido institūciju, infrastruktūras, makroekonomiskās vides un veselības, un izglītības vērtējums. Savukārt šo faktoru vērtējumu veido vēl detalizētāks vērtējums. Tā piemēram, infrastruktūras ietvaros Latvijas ceļu kvalitāte ir 98.vietā, dzelzceļu kvalitāte - 33. vietā, ostu infrastruktūra - 55.vietā (Somija – 6.vietā, Igaunija – 17.vietā, Lietuva – 50.vietā, Krievija – 93.vietā), gaisa transporta infrastruktūra - 42.vietā, bet elektroapgādes kvalitāte – 50.vietā starp 139 valstīm.

Globālās konkurētspējas ziņojumā Latvija ierindota valstu grupā, ko raksturo pārejas periods no efektivitātes vadītas uz inovāciju vadītu ekonomiku. Kā problemātiskākie faktori atzīmēti nodokļu regulējums (mainīgā likumdošana), neefektīva valdības birokrātija, pieeja finanšu līdzekļiem, nodokļu likmes un korupcija.

Par valsts ekonomikas attīstību un tās prognozi, un līdz ar to arī par uzņēmējdarbības vidi un tās stabilitāti, liecina pasaulē atzītu kredītreitingu aģentūru piešķirtie kredītreitingi. Latvijas kredītreitingu kritums 2009.gadā un negatīvā prognoze negatīvi ietekmēja investoru piesaisti, taču 2010.gadā kredītreitingu aģentūras ir uzlabojušas prognozi no negatīvas uz stabilu, kā arī atsevišķas aģentūras paaugstinājušas arī reitingu⁸⁶, kas rada uzticamības paaugstināšanās iespējas.

Uzņēmējdarbības vide Ventspilī

Pilsētas uzņēmējdarbības vidi raksturo vietējā tirgus apjoms, pieejamie cilvēkresursi un to kvalifikācija, pilsētas sasniedzamība, pilsētas tehniskā infrastruktūra un izglītības, veselības, kultūras, atpūtas un dažādu pakalpojumu infrastruktūra, valsts un pašvaldības atbalsta instrumenti. Ventspils pilsētas tirgus raksturojams kā salīdzinoši neliels vai starptautiskā mērogā mazs. Pilsētas un tās apkārtnes iedzīvotāju skaita samazināšanās ir viena no galvenajām problēmām, ko pašvaldība vērtē kā galveno risināmo jautājumu turpmākajos gados. Cilvēkresursu kvalifikācijas nodrošināšanai nākotnē lielākā vērība tiks veltīta izglītības kvalitātei, profesionālajai orientācijai, profesionālajai izglītībai un mūžizglītībai, kā arī pašvaldības, izglītības institūciju un biznesa sadarbības pastiprināšanai. Sociālā infrastruktūra pilsētā kopumā vērtējama kā uzņēmējdarbībai labvēlīga. Plašs un daudzveidīgs ir pašvaldības sniegto pakalpojumu klāsts, pilsētā attīstīts ir mazumtirdzniecības un citu pakalpojumu piedāvājums, tai skaitā banku pakalpojumi - Ventspilī ir pārstāvēta visas Latvijas lielākās bankas⁸⁷ un apdrošināšanas kompānijas. Viens no vājākiem momentiem šajā aspektā ir biznesa klases viesnīcas trūkums pilsētā. Arī tas, ka līdz ar reformām valsts pārvaldē daļa valsts institūciju savu darbību pilsētā sašaurina vai pārtrauc, drīzāk negatīvi ietekmē uzņēmējdarbības vidi. Attiecībā uz tehnisko infrastruktūru uzņēmējdarbības vidi kopumā labvēlīgi ietekmē transporta infrastruktūra, pilsētas sakoptās ielas, komunālā saimniecība, taču negatīva ietekme ir ar pilsētas sasniedzamību saistītiem faktoriem, tai skaitā autoceļa E-22 posmā Ventspils – Rīga neapmierinošā kvalitāte, kā arī Ventspils – Liepājas ceļa sliktā kvalitāte. Būtisks uzņēmējdarbības vides trūkums ir nepietiekoši droša un jaudīga elektroapgāde un gāzes trūkums.

⁸⁶ Latvijas kredītreitingu nosaka šādas starptautiskas reitinga aģentūras "Moody's Investors Service", "Fitch Ratings" un "Standard & Poor's", kā arī Japānas reitingu aģentūra "R&I". Novērtējums ilgtermiņa saistībām valūtā 2011.gada aprīlī ir šāds: Moody's – Baa3, Fitch ratings BBB-, Standard&Poor's BB+, R&I - BB+.

⁸⁷ Pilsētā darbojas šādu banku filiāles: Swedbank, Latvijas Krājbanka, SEB banka, DnB NOR, Latvijas Hipotēku un zemes banka, Citadele, Norvik Banka, PrivatBank, Nordea, Multibanka.

Būtiski Ventspils uzņēmējdarbības vidi ietekmējoši faktori ir Ventspils brīvostas statusa priekšrocības, pilsētā izveidotā biznesa atbalsta infrastruktūra, kā arī pašvaldības un Ventspils Brīvostas pārvaldes atbalsta aktivitātes biznesa veicināšanai.

Ventspils brīvosta

Kopš 1997. gada daļa Ventspils pilsētas teritorijas ietilpst Ventspils brīvostas teritorijā, kam ir brīvās ekonomiskā zonas statuss (skat.18.2.1.attēlu). Brīvostas statuss dod iespēju tajā esošiem uzņēmumiem iegūt ievērojamus nodokļu atvieglojumus un tādējādi rada labvēlīgu vidi investīcijām⁸⁸. Brīvostas statuss ir piešķirts uz 20 gadiem, tātad līdz 2017.gadam, un šobrīd aktuāli ir panākt šī statusa saglabāšanu periodā pēc 2017.gada.

Ventspils brīvostas kopējās teritorijas platība ir gandrīz 25 kvadrātkilometri (2451,39 ha, no tiem 2208,79 ha zeme, 242,60 ha ūdeņi), un tā aizņem 43,5% pilsētas teritorijas. Ventspils brīvostas teritorijā ir izvietojušies gan ar ostas darbību saistīti uzņēmumi, gan arī daudz dažādu rūpniecisku uzņēmumu, arī Ventspils lidostas teritorijai ir brīvostas teritorijas statuss.

Saskaņā ar likumu brīvostas pārvaldīšanu veic Ventspils Brīvostas pārvalde, kas ir speciāla statusa valsts un Ventspils pašvaldības kopīga institūcija.

Lai uzsāktu un veiktu uzņēmējdarbību Ventspils brīvostā, uzņēmums slēdz ar Ventspils brīvostas pārvaldi līgumu, pamatojoties uz kuru Ventspils brīvostas pārvalde izsniedz licences uzņēmējdarbības veikšanai brīvās zonas režīmā. Licenzētajiem uzņēmumiem saskaņā ar likumā noteikto kārtību ir tiesības saņemt netiešo (muitas, dabas resursu, akcīzes un pievienotās vērtības) nodokļu, kā arī tiešo (uzņēmumu ienākuma un nekustamā īpašuma) nodokļu atvieglojumus, līdz tiek kompensēti 50% veikto investīciju.

2010.gadā Ventspils brīvostā darbojas 27 uzņēmumi, pa gadiem uzņēmumu skaits brīvostā palielinās (2002.gadā bija 12, 2008.gadā – 26).

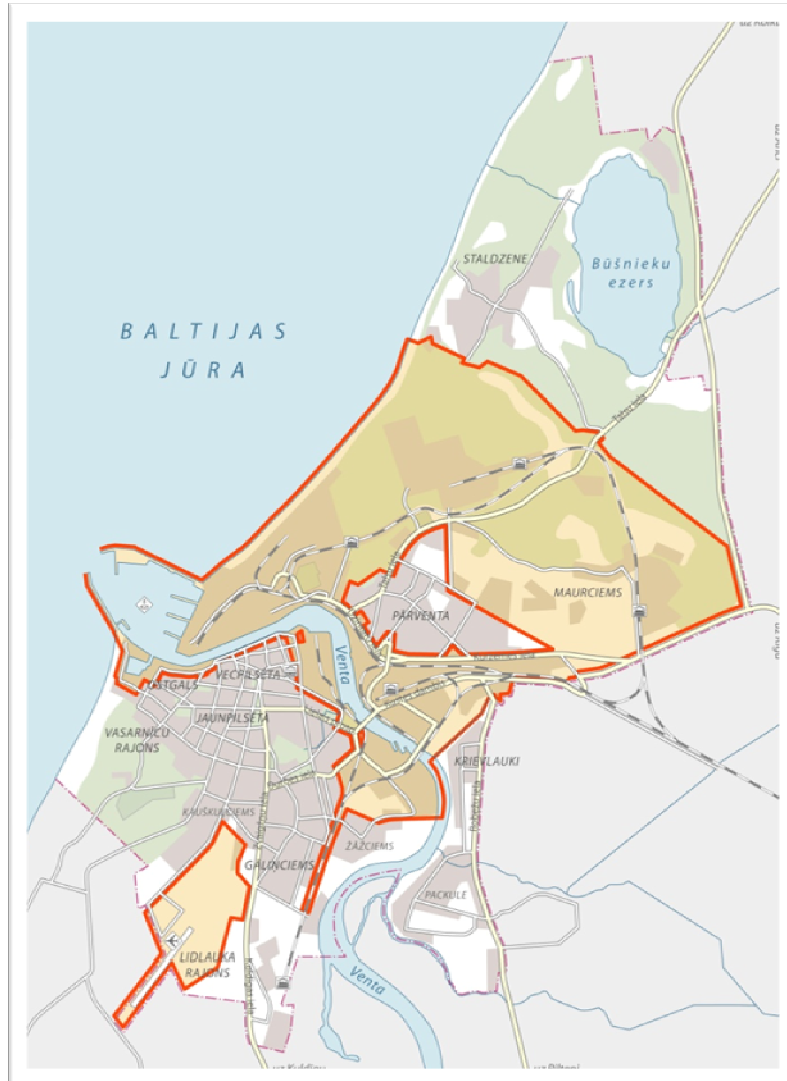
Atzinīgu vērtējumu Ventspils brīvosta ir guvusi britu laikraksta „Financial Times” izdevuma „fDi Magazine” veiktajā aptaujā „Nākotnes globālās brīvās zonas 2010/11”, kur tika salīdzinātas brīvās zonas visā pasaulē. Starp vairāk kā 700 ekonomiskām zonām Ventspils brīvosta ieņem piekto vietu kā nākotnes vai perspektīvākā zona 2010./2011.gadā⁸⁹. Investoru nosauktās kvalitātes, kas likušas izšķirties par labu Ventspilij, ir pretimnākšana, precizitāte un labvēlīga nodokļu politika.

Ventspils brīvostā ir pieejami apmēram 12 km² brīvas teritorijas gan ostas uzņēmumu, gan ražošanas uzņēmumu darbībai. Rūpniecisko projektu realizēšanai brīvostā ir pieejami zemes gabali, kuru izmēri ir no 1ha līdz 200 ha, ja iepriekš paredzēta jaudas paplašināšana, iespējams rezervēt blakus esošus zemes gabalus. Ventspils brīvosta piedāvā noslēgt zemes nomas līgumus uz 45 gadiem ar iespēju tos pagarināt par vēl 45 gadiem ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tiek piemēroti pēdējās nomas dienā, komersantiem ir pirmtiesības līguma pagarināšanā. Šāda norma faktiski nozīmē, ka nepastāv ierobežojumi attiecībā uz zemes nomas ilgumu.

⁸⁸ Brīvostas statusa normatīvo bāzi veido likums „Par ostām” (1994), likums „Par Ventspils brīvostu” (1997) un likums „Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās” (2002)

⁸⁹ „Financial Times”: Ventspils brīvosta – piektā perspektīvākā ekonomiskā zona. Delfi, 25.06.2010.

18.2.1.attēls. Ventspils brīvostas teritorija

Biznesa atbalsta institūcijas

Ventspilī darbojas Ventspils Brīvostas pārvaldes, Ventspils Augstskolas, vairāku privātu uzņēmumu un asociāciju 2005.gadā izveidots nodibinājums „Ventspils Augsto tehnoloģiju parks” (VATP), kura mērķi ir apsaimniekot tā pārziņā esošo teritoriju un fizisko infrastruktūru, kā arī organizēt pasākumus, lai veicinātu augsto tehnoloģiju nozaru - informāciju tehnoloģiju, telekomunikāciju, elektronikas, mašīnbūves, rūpnieciskās automatizācijas, datorizācija un kosmosa tehnoloģiju - attīstību Ventspils pilsētā. VATP paspārnē darbojas Biznesa inkubators (ar vienībām Kuldīgā, Saldū, Talsos) un Tehnoloģiju parks.

VATP ir teritoriāli nošķirta 30 ha liela platība Ventspils pilsētā ar uzņēmumiem nepieciešamo infrastruktūru, telpām un pakalpojumiem. 2006. gada decembrī Ventspilī tika atklāta VATP ražošanas ēka, kur ir nodrošināta infrastruktūra un pakalpojumi elektronikas, informāciju tehnoloģiju un rūpnieciskās analīzes uzņēmumiem.

Minētajā ēkā kopš 2006.gada darbojas VATP Biznesa inkubators, kas veicina jauno tehnoloģiski orientēto uzņēmumu attīstību. Biznesa inkubators nodrošina juridisko adresi, atbalstu uzņēmuma reģistrēšanā, biroja telpu un moderna aprīkojuma infrastruktūru (dator tehnika, mēbeles), komunālos pakalpojumus un pieeja laboratorijām, sekretariāta pakalpojumus, konsultatīvus

pakalpojumus u.c. Uzņēmumiem Biznesa inkubatorā ir iespēja pieteikties uz valsts finansiālu atbalstu vairāku pakalpojumu saņemšanā pakalpojumiem atkarībā no uzņēmuma darbības ilguma (pirmos četrus gadus).

2010.gada vidū Biznesa inkubatorā darbojās 34 uzņēmumi, kopš tā atvēršanas 22 uzņēmumi jau veiksmīgi atstājuši inkubatoru, turpinot darbu brīvas konkurences tirgū, bez papildu valsts atbalsta.

VATP Tehnoloģiskais parks ir vieta, kur uzņēmumi var turpināt savu darbību pēc Biznesa inkubatora. Tehnoloģiskais parks atrodas speciāli tam plānotā teritorijā Ventspils pilsētā, kurā ir nodrošināti inženierkomunikāciju risinājumi un infrastruktūra augsto tehnoloģiju produktu un pakalpojumu ražošanai: divu optisko kabeļu pieslēgumi, kas nodrošina ātras datu pārraides iespējas; attīstīta elektrības, ūdens un apkures piegādes sistēma ar nepieciešamo jaudu; ērti piekļuves ceļi transportam un loģistikai. Tehnoloģiskais parks nodrošina teritoriju, telpas un pakalpojumus augsto tehnoloģiju uzņēmumiem un organizācijām, kas paplašina biznesu vai uzsāk darbību Ventspils pilsētā.

TP ir devis mājvietu vairākiem vadošiem inženierzinātnu, elektronikas un IT uzņēmumiem (Siemens, Inspecta Latvia, Ventspils Elektronikas fabrika u.c.), kā arī Ventspils Augstskolas Inženierpētniecības centram ar tā modernajām CAD/CAM, ātrās prototipēšanas laboratorijām, kā arī optiskās inspekcijas, lidojošā tausta ķēžu mērījumu un rentgena iekārtām, kas paredzētas elektronikas produktu testēšanai. Nākotnē nepieciešams attīstīt reģionālos zinātnes tehnoloģiju parkus.

Pašvaldības un Ventspils brīvostas atbalsta aktivitātes

Kā būtisks investoru piesaistes faktors Ventspilī ir pašvaldības un Ventspils brīvostas ieguldījums publiskās infrastruktūras izveidē - pievadceļu rekonstrukcija un izbūve, piestātņu rekonstrukcija, komunālās infrastruktūras izbūve, teritorijas labiekārtošana u.c. uzņēmumiem, kas uzsāk darbību brīvostas teritorijā.

Ventspils iedzīvotāji ikgada aptaujā jau vairākus gadus kā svarīgāko uzrāda bezdarba mazināšanu un ekonomikas jautājumu risināšanu, tai skaitā uzņēmējdarbības veicināšanu. Kā galvenās pašvaldības tieša atbalsta aktivitātes uzņēmējdarbības veicināšanai var minēt šādas:

- Pašvaldības pasūtījumi (sevišķi nozīmīgi būvniecības nozarei);
- Apmācību organizēšana un pilnīga vai daļēja finansēšana (sevišķi nozīmīgi pakalpojumu sektoram);
- Konkursu rīkošana (ēdināšanas uzņēmumiem un naktsmītnēm);
- Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus ražošanas uzņēmumiem ar vismaz noteiktu skaitu darba vietām (bija 25, pašlaik 10), zemju īpašumiem, ko plānots izmantot ražotnes un / vai rūpniecības vai zinātnes parku izveidošanai un to attīstībai, kā arī īpašumiem, kur tiek sniegti viesu izmitināšanas pakalpojumi, ;
- Informācijas par pieejamo ES fondu atbalstu sniegšana;
- Informācija par uzņēmumiem pašvaldības informatīvos materiālos, tai skaitā portālā.

Latvijā pašvaldību iespējas tiešā biznesa sekmēšanā ir ievērojami mazākas nekā valstij, daudzās valstīs praktizēti atbalsta instrumenti nav atļauti vai neviennozīmīgi traktējami no likumības viedokļa. Tā, piemēram, Ventspils pašvaldība savulaik saņēma aizrādījumu no Valsts kontroles par aizdevuma sniegšanu komercsabiedrībai, savukārt uzņēmēji aptaujās šāda veida atbalstu atzīst par vienu no ietekmīgākajiem.

Ventspils pilsētas pašvaldības pārvaldes struktūrvienība, kuras pārziņā ir biznesa attīstība pilsētā, ir Ekonomikas nodaļa. Tās uzdevums ir analizēt pilsētas iekšējo un ārējo ekonomisko vidi; sniegt priekšlikumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanā un nodarbinātības veicināšanā; sniegt konsultācijas un informāciju individuālā darba jautājumos, pašvaldības piekrišanas saņemšanas,

uzņēmējdarbības licencēšanas, uzņēmējdarbības uzsākšanas un izbraukuma tirdzniecības organizēšanas jautājumos; uzraudzīt pašvaldības iepirkumu veikšanas procedūru atbilstību LR likumdošanai, domes lēmumiem un rīkojumiem.

Lai aktīvāk reaģētu uz uzņēmēju problēmām, Ventspils pašvaldība veic uzņēmēju aptaujas. Pēdējā ir notikusi 2007.gadā, tas ir vēl pirmskrīzes laikā, un šobrīd aktuāla ir jaunas aptaujas veikšana. Tiek rīkotas arī tikšanās, diskusijas ar pilsētas uzņēmumu pārstāvjiem.

Eiropas Savienības struktūrfondu atbalsts

Pateicoties arī pašvaldības informācijas nodrošinājumam, Ventspils pilsētā strādājošie uzņēmumi veiksmīgi apgūst Eiropas Savienības fondu līdzekļus. Saskaņā ar LIAA mājas lapā publiski pieejamo informāciju, par ES projektiem, lielākie ar ES struktūrfondu atbalstu realizētie privāto uzņēmumu projekti Ventspilī ir:

- Dendrolight Latvija masīvkoksnes šūnmateriāla ražošanas uzņēmuma izveidošana – projekta summa 7,7 milj. Ls, ES finansējums 3 milj. Ls;
- BAU-HOW Baltic būvniecības moduļu industriālā ražošana - projekta summa 6,7 milj. Ls, ES finansējums 3 milj. Ls;
- Malmar Sheet Metal autotransporta detaļu un piederumu ražotnes izveide - projekta summa 4,1 milj. Ls, ES finansējums 1,8 milj. LVL;
- Ventspils nafta termināls ražošanas kompleksa izveide degvielas bagātināšanai ar butānu - projekta summa 3,4 milj. Ls, ES finansējums 1,5 milj. Ls;
- Bucher Schoerling Baltic mašīnbūves ražotnes attīstības projekts augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanai - projekta summa 3,1 milj. Ls, ES finansējums 1,4 milj. Ls.

19. Nozaru attīstība

- *Transports un uzglabāšana*
- *Apstrādes rūpniecība*
- *Zvejniecība un zivju pārstrāde*
- *Būvniecība*
- *Tirdzniecība*
- *Tūrisms un ar to saistītās nozares*

19.1. Transports un uzglabāšana

Ventspils pilsētas ekonomikas pamatbalsts ir ar ostu saistītā transporta un uzglabāšanas nozare, savukārt, tās ietvaros galvenā apakšnozare ir tranzīts. Šai nozarei ir lielākais īpatsvars pilsētas iedzīvotāju nodarbinātībā un pievienotajā vērtībā, tā būtiski ietekmē arī pilsētas tēlu.

Saskaņā ar pēdējiem par Ventspili pieejamiem datiem (par 2007.gadu) transporta un uzglabāšanas nozare pilsētas pievienotajā vērtībā veido 32,5% (valstī kopā šīs nozares īpatsvars 2007.gadā bija 10,2% pievienotajā vērtībā, 11,4% - 2009.gadā). Transporta un uzglabāšanas nozares īpatsvars pilsētas ekonomikā samazinās (2000.gadā nozares īpatsvars pilsētas pievienotajā vērtībā bija 53,1%), gan ne tik augstas kā iepriekš nozares izaugsmes dēļ, gan arī straujākas citu nozaru izaugsmes dēļ. Līdz ar galvenās kravu piegādātājvalsts Krievijas pārorientēšanos uz ostu attīstību savā teritorijā, kravu piegāde uz Baltijas ostām, tai skaitā Ventspils ostu, samazinājās. Ventspils pilsēta uz šo tendenci ir reaģējusi, mērķtiecīgi attīstot citas saimniecības nozares, tai skaitā apstrādājošo rūpniecību, zinātnes sasniegumu pārnesi uz ražošanu un tūrismu.

Transporta un uzglabāšanas nozarē 2010.gadā Ventspilī darbojas 110 uzņēmumi (10,2% no uzņēmumu skaita pilsētā), 2009.gadā bija 108 uzņēmumi. Nozari pārstāv pēc apgrozījuma lielākie Ventspils uzņēmumi. Saskaņā ar Lursoft datiem 2009.gadā starp 10, pēc apgrozījuma lielākajiem Ventspils uzņēmumiem, seši ir saistīti ar tranzītu un kravu pārkraušanu, tie ir „Ventspils naftas termināls”, „VK ekspedīcija”, „Ventspils tirdzniecības osta”, „Baltic Coal Terminal”, „Baltijas Ekspresis”, „Ventall termināls”.

Nozarē Ventspilī strādā 3265 cilvēki⁹⁰ jeb 21,3% no pilsētas darba ņēmējiem (valstī kopā nozares īpatsvars nodarbināto skaitā 2009.gadā bija 9,1%). Strādājošo skaita dinamika nozarē pa gadiem ir bijusi mainīga (18.3.1.attēls), no 2000.gada līdz 2003.gadam bija kritums, tad skaits palielinājās un kopš 2005.gada samazinās. Valstī nozarē kopumā strādājošo darba samaksa ir nedaudz augstāka nekā vidējā darba samaksa visās nozarēs valstī⁹¹.

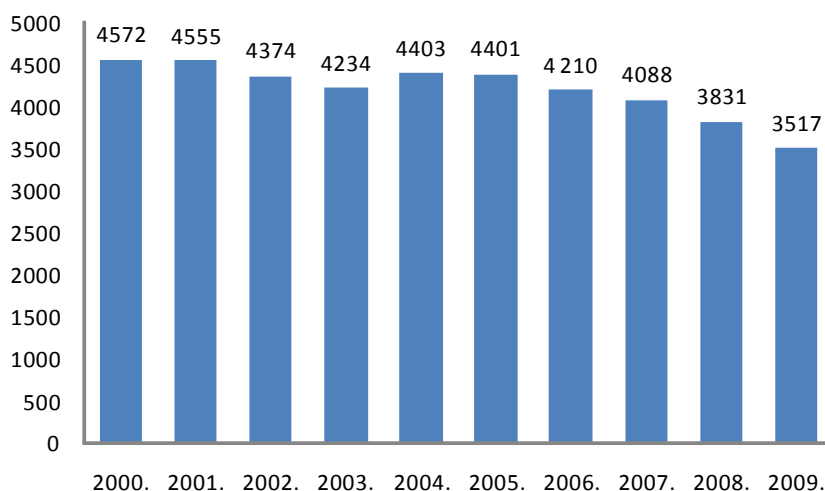
Lielākie darba devēji Ventspilī transporta nozarē ir „Ventspils tirdzniecības osta” (412), „Ventamonjaks serviss” (400), „Ventspils naftas terminālis” (343), „Ventbunkers” (305), „Noord Natie Ventspils termināls” (160), „Kālija parks” (130), „Baltic Coal terminal” (63), „Ventspils Grain Terminal” (60).⁹²

⁹⁰ CSP dati par darba ņēmēju skaitu Ventspilī, 2010.gada augusts

⁹¹ Saskaņā ar CSP datiem 2009.gadā vidēja neto mēneša darba samaksa Latvijā bija 342 lati, transporta un uzglabāšanas nozarē – 368 lati. Transporta nozarē sabiedriskajā sektorā alga ir augstāka nekā privātajā sektorā.

⁹² Ventspils Brīvostas pārvaldes dati

19.1.1.attēls. Strādājošo skaits (pamatdarbā) transporta un uzglabāšanas nozarē Ventspilī

Avots: CSP

19.1.1.tabula. Strādājošo skaits transporta un uzglabāšanas nozarē, Ventspilī

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Skaits	4 572	4 555	4 374	4 234	4 403	4 401	4 210	4 088	3 831	3 517
Īpatsvars no strādājošiem, %	28,0	28,6	27,2	26,7	26,6	25,4	24,9	23,4	22,5	

Avots: CSP

Ventspils tranzīta jomas attīstības priekšrocības ir izveidotā tranzīta infrastruktūra, kas nepārtraukti tiek daudzveidota un uzlabota, investīcijām un komercdarbībai labvēlīgais režīms Ventspils brīvēstā, kā arī šajā jomā iesaistīto kapitālsabiedrību un speciālistu pieredze.

Ventspils tranzīta infrastruktūru veido dzelzceļš, autoceļi, naftas un naftas produktu maģistrālie cauruļvadi. Vairāk nekā 96% no pārkrautajām kravām ir tranzīta kravas, kas Ventspilī tiek tikai pārkrautas no viena veida transportlīdzekļa citā. Ievērojami atšķirīga ir nosūtīto un saņemto kravu proporcija.

19.1.2.tabula. Pārkrauto kravu apjoms Ventspils ostā, tūkst.t

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Nosūtītās kravas	34330	37541	28151	26547	27112	29034	26300	28123	26392	25232	23280
Saņemtās kravas	425	396	553	769	693	829	2762	2914	2177	1408	1535
Kravas kopā t.sk.	34755	37937	28704	27316	27805	29863	29062	31037	28570	26640	24815
Beramkravas	5913	7398	7606	7995	2910	10692	8597	8511	8594	7801	8745
Lejamkravas	27275	29496	20539	18441	17726	18110	17997	20017	17864	17373	14063
Ģenerālkravas	1444	1042	559	879	869	1062	2469	2510	2111	1463	2007

Avots: CSP

2010.gadā Ventspils brīvēstā tika pārkrauti 24,82 miljoni tonnu kravu, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu tas ir par 6,9% mazāk. No kravu apgrozības izteikti lielāko daļu (pa gadiem 90-99%) veido nosūtītās kravas, nelielu daļu – ostā saņemtās kravas. 2010.gadā nosūtīto kravu apjoms veidoja 93,8% no visām kravām, bet saņemtās – 6,8%. 2009.gadā galvenie nosūtīto kravu virzieni bija

Nīderlande (29%), Vācija (10%), ASV (9%), Lielbritānija un Ziemeļīrija (7%), Zviedrija (4%)⁹³. Kopš 2000.gada augstākais nosūtīto kravu apjoms un īpatsvars bija 2006. un 2007.gadā, kad tas tuvojās 10% no visām kravās. 2000.gadā nosūtīto kravu īpatsvars bija 1,2%.

Lielāko apjomu (56,7%) veido lejamkravas (naftas, naftas produktu, sašķidrināta gāze, ķīmiskas kravas). Beramkravs (ogles, minerālmēsli, labības produkti, koksnes šķelda) 2010.gadā sastādīja 35,2%, bet ģenerālkravas (mobilās kravas, kokmateriāli, metāli, konteineri) - 8,1 % no visu kravu apjoma ostā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir samazinājies lejamkravu apjoms, bet beramkravu un ģenerālkravu apjoms ir palielinājies. Kravu struktūras izmaiņas vērojamas jau kopš 2001.gada - Ventspils ostai tradicionālo lejamkravu īpatsvars samazinās (2001.gadā bija 77,7% (līdz 2002.gada decembrim darbojās divi cauruļvadi), 2010.gadā - 56,7%), savukārt pieaug beramkravu un ģenerālkravu īpatsvars.

2009.gadā Ventspils ostā apgrozījās 43% no visu Latvijas ostu kravu apgrozības, bet skatoties pa grupām Ventspils īpatsvars Latvijas ostu apgrozībā bija šāds: lejamkravas - 70,6% no Latvijas lejamkravām; beramkravu grupā - 26,8% no Latvijas beramkravu apgrozības, ģenerālkravas - 17,7% no ģenerālkravu apgrozības.

Pēdējos gados starp Latvijas ostām Ventspilij ir otrs lielākais apgrozījums aiz Rīgas ostas. Līdz 2008.gadam Ventspils bija stabils līderis valstī, bet kopš 2008.gada mainījusies pozīcijām ar Rīgas ostu. Līdzīgi kā Ventspils ostā arī Rīgas ostā ievērojami lielāks par saņemto kravu apjomu ir nosūtīto kravu apjoms. Rīgas ostā lielākais īpatsvars ir beramkravām (2010.gadā - 57,2%), tad seko ģenerālkravas (21,6%) un līdzīgā apjomā lejamkravas (21,2%).

19.1.2.tabula. Pārkrauto kravu apjoms Latvijas ostās, tūkst.t

	2006.	2007.	2008	2009.	2010.
Ventspils osta kopā	29062	31037	28570	26640	24815
Beramkravas	8597	8511	8594	7801	8745
Lejamkravas	17997	20017	17864	17373	14063
Ģenerālkravas	2469	2510	2111	1463	2007
Rīgas osta kopā	25357	25933	29566	29724	30476
Beramkravas	15348	15485	19333	18752	17438
Lejamkravas	4933	4823	4808	4405	6453
Ģenerālkravas	5077	5625	5425	6567	6585
Liepājas osta kopā	4001	4039	4188	4381	4384
Beramkravas	1651	1881	1861	2001	1906
Lejamkravas	668	819	910	658	566
Ģenerālkravas	2189	1340	1418	1722	1912

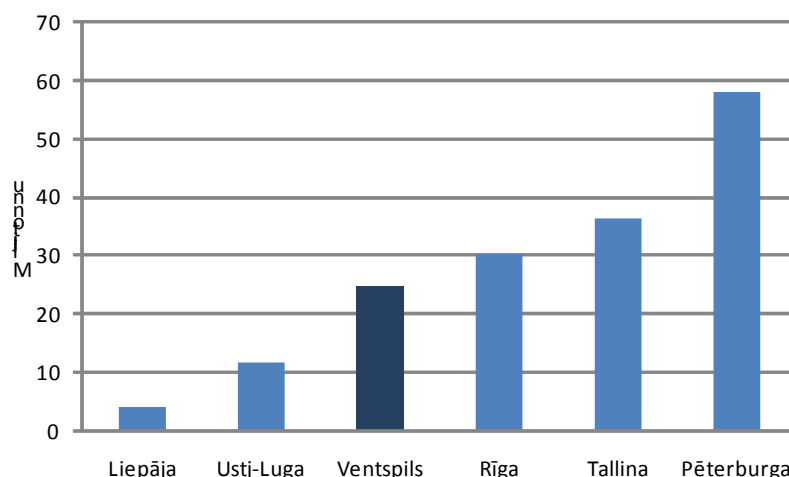
Avoti: CSP un Ventspils Brīvdostas pārvaldes, Rīgas brīvdostas un Liepājas ostas dati

Baltijas valstu līdere ir Tallinas osta, tās pārkrauto kravu apjoms 2010.gadā pieauga par 16% un 2010.gadā sasniedza 36,65 miljonus tonnu (2009.gadā bija 31,60 miljoni tonnu). Ventspils ostu apsteidz arī Klaipēdas ostas apjomi, 2010.gadā - 31,23 miljoni tonnu (2009.gadā - 27,90 miljoni tonnas). Baltijas valstu ostām lielākie konkurenti ir Krievijas ostas - Sanktpēterburga (2010.gadā - 58,05 miljoni tonnu) un jaunā Ustjlugas osta (2010.gadā 11,78 miljoni tonnu)⁹⁴ (skat. 19.1.2.attēlu).

⁹³ Transports 2009.gadā. CSP, 2010. 46.lpp.

⁹⁴ Ventspils Brīvdostas pārvaldes apkopotu dati

19.1.2.attēls. Baltijas valstu un Krievijas Baltijas jūras ostu kravu apgrozījums 2010.gadā, milj. tonnu

Avots: Ventspils Brīvostas pārvaldes apkopotu dati

Naftas tranzīta nozare Ventspilī pēdējo gadu laikā ir piedzīvojusi kritumu. Tas ir izskaidrojams ar Krievijas lēmumu apturēt naftas vada darbību uz Ventspili. Naftas vadā (ar 16 milj. tonnu ikgadējo kapacitāti) transportētie naftas apjomi periodiski tika samazināti, līdz 2002.gada beigās apstādināti pavisam. Pārkrauto naftas produktu apjoms ir palicis stabils, tie tiek transportēti gan pa cauruļvadu, gan pa dzelzceļu. Lielākie uzņēmumi ir „Ventspils nafta”, „Ventbunkers” un „Ventamonjaks” grupas uzņēmumi.

Sauso beramkravu jomā nozīmīgākie Ventspils brīvostas uzņēmumi ir „Kālija parks” un „Ventspils tirdzniecības osta”. Lielākās kravu grupas ir ogles, minerālmēsli, šķelda un graudaugi. Graudaugu pārkraušanai ir izveidots specializēts graudu terminālis „Ventspils grain terminal”. Akmeņogļu tranzīta apjoms pēdējos gados pieaudzis visizteiktāk. Pieaugošā pieprasījuma apkalpošanai izveidots specializēts terminālis ogļu pārkraušana „Baltic Coal terminal”.

Ģenerālās kravas Ventspilī pārkrauj „Noord Natie Ventspils Terminals”. Kā galvenās tranzīta kravas, neskaitot dažādas projektu kravas, var minēt abu esošo prāmju līniju Ro-Ro kravas, kuru tālākie virzieni ir Lietuva, Igaunija, Baltkrievija, Krievija un Kazahstāna. Šīs kravas pārsvarā pārvadā ar autotransportu, mazāku daļu kravu transportējot arī pa dzelzceļu.

Jāatzīmē, ka atsevišķu uzņēmumu akcionāru un vadības nesaskaņas kavē nozares attīstību un negatīvi ietekmē pilsētas tēlu.

Nozares attīstību pozitīvi ietekmē līdz ar Ventas tilta rekonstrukciju radušās iespējas veidot jaunas piestātnes un termināļus starp tiltiem. Nozares attīstību būtiski ietekmēs Ziemeļu ostas infrastruktūras attīstība. Taču izšķirošs attīstības faktors ir saistīts ar ostas savienojumiem – šobrīd viskritiskākā situācija ir ar autoceļu E-22 – tā nepietiekošais lielums (2 joslas) un sliktā seguma kvalitāte posmā Rīga – Ventspils negatīvi ietekmē nozares attīstību. Arī, lai aktīvāk īstenotu sadarbību ar Liepājas ostu, attīstībai svarīga ir ceļa Ventspils – Liepāja uzlabošana. Ļoti būtisks nozares attīstību ietekmējošs faktors ir pieejamā elektroapgāde. Gaidāmā *Kurzemes loka* izbūve ar 330 kV elektrolīniju visas piekrastes garumā⁹⁵ uzlabos elektroapgādes drošumu un paplašinās pilsētas attīstības iespējas jaunu veidu termināļu izbūvei (sašķidrinātās gāzes terminālis), kā arī ļaus reaģēt uz kuģu apkalpošanas un apgādes prasībām saistībā ar videi draudzīgu energoresursu

⁹⁵ Kurzemes loka 2.etapa līdz 2013.gadam ietvaros paredzēta 330kV augstsprieguma līnijas Grobiņa – Ventspils izbūve

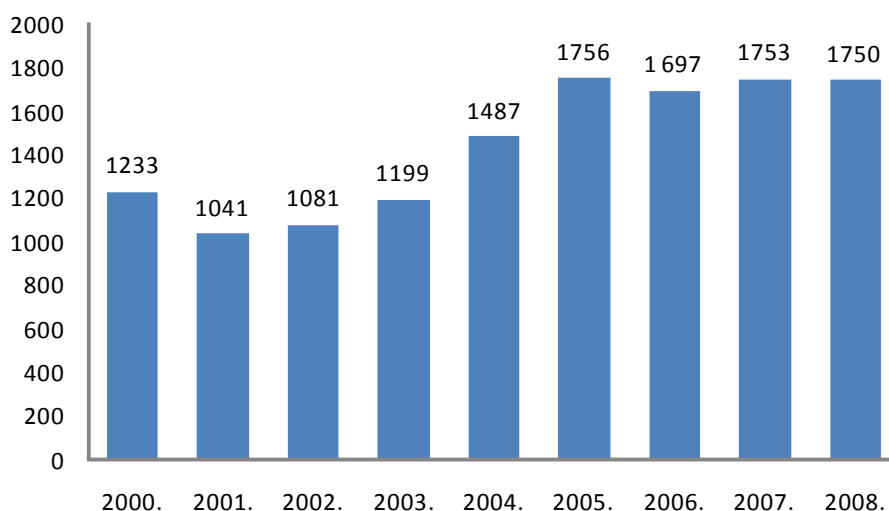
izmantošanu. Transporta un uzglabāšanas nozares attīstība arī nākotnē plānota kā viens no pilsētas un arī valsts attīstības stūrakmeņiem.

19.2. Rūpniecība

Saskaņā ar CSP datiem (par 2007.gadu) rūpniecības nozare (kopā ar elektroapgādi, ūdensapgādi) pilsētas pievienotajā vērtībā veido 6,7% (valstī tikai rūpniecības īpatsvars 2007.gadā bija 11,7 %, elektroapgādei, ūdensapgādei – 2,2% pievienotajā vērtībā, 2009.gadā – 9,9% un 3,6%). Rūpniecības nozares īpatsvars pilsētas ekonomikā palielinās (2000.gadā nozares īpatsvars pilsētas pievienotajā vērtībā bija 2,4%). Rūpniecība no 2004. gada, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā, ir visdinamiskāk augošā Ventspils pilsētas ekonomikas nozare.

Pēc provizoriskiem datiem apstrādes rūpniecībā 2010.gadā pilsētā darbojās 60 uzņēmumi (5,5% no uzņēmumu skaita pilsētā), 2009.gadā bija 79 uzņēmumi, pēc statistikas datiem par 14 samazinājies gatavo metālu ražošanā, par 9 samazinājies skaits koksnes un koka apstrādē, par 5 – ierīču un iekārtu remontā un uzstādīšanā, bet savukārt par 9 komersantiem palielinājies skaits nemetālisko minerālu ražošanā. Nozarē strādā 1765 cilvēki⁹⁶ jeb 11,5% no pilsētas darba ņēmējiem (2009.gada 3.ceturksnī – 1634). Strādājošo skaits šajā nozarē kopumā kopš 2000.gada ir palielinājies (ar nelielu samazinājumu 2006.gadā), un palielinās strādājošo īpatsvars. Ventspils Brīvostas pārvaldes rīcībā esošie dati liecina, ka strādājošo skaits ostas termināļos un rūpniecībā tuvojas viens otram (termināļos samazinās, rūpniecībā palielinās). Valstī kopumā strādājošā vidējā darba samaksa šajā nozarē ir zemāka par vidējo⁹⁷.

19.2.1.attēls. Strādājošo skaits (pamatdarbā) apstrādes rūpniecības nozarē Ventspilī

Avots: CSP

18.4.1.tabula. Strādājošo skaits apstrādes rūpniecībā Ventspilī

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Skaits	1233	1041	1081	1199	1487	1756	1 697	1753	1750
Īpatsvars no strādājošiem, %	7,6	6,5	6,7	7,6	9,0	10,2	10,0	10,1	10,3

Avots: CSP

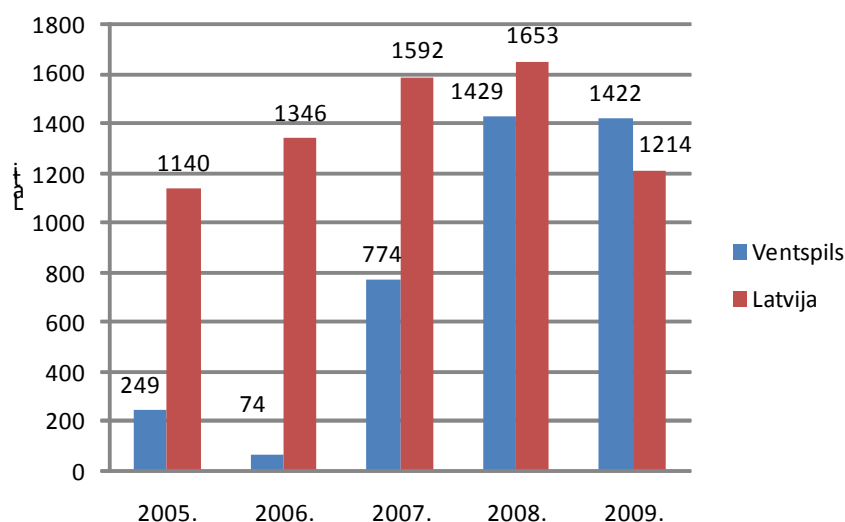
⁹⁶ CSP dati, par darba ņēmēju skaitu Ventspilī, 2010.gada augusts

⁹⁷ Saskaņā ar CSP datiem 2009.gadā vidēja neto mēneša darba samaksa Latvijā bija 342 lati, apstrādes rūpniecības nozarē – 304 lati.

Apstrādes rūpniecībā Ventspilī 2008.gadā bija ievērojams kāpums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu – rūpniecības izlaide pieauga no 33,7 miljoniem latu līdz 61,9 miljoniem latu, tas ir par 83,7%. 2009.gadā izlaide bija nedaudz zemāka - 61,1 miliona latu apmērā (samazinājums par 1,3%). Latvijā 2009.gadā apstrādes rūpniecības produkcijas izlaides kritums bija ievērojami straujāks - par 36,7%. Ventspils izlaides īpatsvars Latvijas rūpniecības izlaides kopsummā 2009.gadā veidoja 2,2% (2008.gadā – 1,6%, 2000.gadā – 0,8%). 2010.gada pirmajos trīs ceturkšņos rūpniecības izlaides apjoms Ventspilī bija 42,4 miljonu latu apjomā, tas ir 70% no 2009.gada apjoma, bet ja salīdzina 2010.gada pirmo trīs ceturkšņu apjomu ar 2009.gada pirmo trīs ceturkšņu apjomu, redzams, ka tas krities par 3%. 2009.gadā pēc rūpniecības apjoma septiņu republikas pilsētu grupā Ventspils ierindojās ceturtajā vietā⁹⁸. Apstrādes rūpniecības apgrozījums Ventspilī 2008.gadā bija 60,4 miljoni latu, 2009.gadā – 58,6 miljoni latu.

Rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2009.gadā Ventspils pilsētā apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide bija 1429 latu apmērā (Latvijā 1221 lats), šis bija pirmais gads kopš 2004.gada, kad apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide uz 1 cilvēku Ventspilī pārsniedza Latvijas vidējo rādītāju. Salīdzinot ar 2008.gadu, rūpniecības produkcijas izlaide uz 1 iedzīvotāju Ventspilī samazinājusies par 0,8% (Latvijā par 36%). Savukārt laika posmā no 2005.gada līdz 2009.gadam rūpniecības produkcijas izlaide Ventspilī uz 1 iedzīvotāju ir pieaugusi 5,7 reizes (Latvijā – 1,1 reizi). Septiņu republikas pilsētu grupā pēc rūpniecības apjoma uz 1 iedzīvotāju Ventspils ierindojās trešajā vietā⁹⁹.

18.4.2.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide uz 1 iedzīvotāju Ventspilī un Latvijā

Avots: CSP

Pilsētai raksturīgākā un līdz ar to tradicionāla rūpniecības nozare ir kokapstrāde. Kā piejūras pilsētai raksturīga nozare jāmin pārtikas pārstrāde. Jau ilgāku pilsētas rūpniecībā vienu no būtiskākajām vietām ieņem metālapstrāde un mašīnbūve. Šobrīd, līdzās pilsētas tradicionālajām rūpniecības nozarēm, pārliecinoši sevi ir pieteikuši uzņēmumi būvmateriālu ražošanā, elektronikā un ķīmisko produktu pārstrādē. Līdz ar to var apgalvot, ka pilsētā ir augoša un daudzveidīga apstrādes rūpniecība.

Kokapstrāde ir viena no būtiskākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm. Ventspilī 2009. gadā kokapstrādē darbojās 22 uzņēmumi. Kokapstrādē viens no lielākajiem uzņēmumiem ir SIA „Arbo”,

⁹⁸ Aiz Rīgas, Liepājas, Daugavpils.

⁹⁹ Aiz Rīgas un Liepājas.

kam kokapstrāde ir viens no darbības virzieniem. Uzņēmums ar modernām iekārtām ražo augstas pievienotās vērtības kokapstrādes produkciju – logus, durvis un dažādas koka konstrukcijas. Jaunas darba vietas izveidotas kokrūpniecības uzņēmumos SIA „Kurzemes granulas” un „Baltic Forest Rading”. 2010.gadā darbību uzsāka jauna ražotne SIA „Dendrolight Latvia”, kas pirmā pasaulē rūpnieciskā apmērā uzsākusi inovatīvu kokmateriāla detaļu ražošanu, veidojot materiālā daudzas mazas noslēgtas gaisa kameras jeb šūnas. Ražotnē sākotnēji strādā 40 darbinieki.

Metālapstrādes sektors Ventspilī pakāpeniski pāriet uz augstākas pievienotās vērtības produkcijas ražošanu, un produkcijas izlaides apjoms strauji pieaug, pateicoties jaunatvērtajiem uzņēmumiem. Lielākie uzņēmumi (ar darba vietām virs 50) Ventspilī metālapstrādes un mašīnbūves jomā ir SIA „Kalmeta”, SIA „Bucher Schoerling Baltic” un AS „Mechport”. Bez tam Ventspilī darbojas uzņēmums „LMB Metāls”, kas ražo ventilatorus. 2010.gadā darbību uzsācis metāla konstrukciju ražotājs SIA „Izoterms”. Paplašināties plāno uzņēmums „Malmar Sheet Metal”, kas ražo un krāso detaļas autobūves industrijas vajadzībām. 2010.gada septembra beigās Ventspils Brīvostas pārvalde parakstīja līgumu par zemes nomu un jaunas rūpnīcas celtniecību ar Spānijas/Itālijas izcelsmes uzņēmumu "Sopena", kas specializējas alumīnija profilu ražošanā.

2006. gada decembrī Ventspilī atklātajā Ventspils Augsto Tehnoloģiju parka (VATP) ražošanas ēkā, kur ir nodrošināta infrastruktūra un pakalpojumi elektronikas, informāciju tehnoloģiju un rūpnieciskās analīzes uzņēmumiem, darbojas vairāki elektronikas uzņēmumi. SIA „Ventspils elektronikas fabrika” (šobrīd nodarbina 33 cilvēkus) 2007.gadā izveidotā ražotne izgatavo elektronikas komponentes GPS, telekomunikāciju ierīcēm, interneta maršrutētājiem u.c. produktiem un to var uzskatīt par vienu no modernākajiem elektronikas produktu līguma ražotājiem Baltijā un Ziemeļvalstīs. SIA „Inspecta Latvia” Ventspils filiālē atrodas ultraskaņas un rentgena laboratorija, kas tiek izmantotas metāla konstrukciju un citu materiālu pārbaudēm un mērījumiem. Tehnoloģiskajā parkā darbojas arī pasaulē pazīstamā uzņēmuma Siemens filiāle.

Pilsētā darbojas vairāki būvmateriālu ražošanas uzņēmumi. AS “BMGS” Ventspils betona mezgls izgatavo dzelzsbetona izstrādājumus hidrotehniskajām būvēm, grodus un pārsedzes paneļus. SIA “Ventbetons” izgatavo mākslīgo bruģakmeni un ietvju apmales labiekārtošanas darbiem. SIA „Ventbetons – V” veic bruģakmeņu virsmas speciālu apstrādi. 2009.gada nogalē darbību uzsāka jauna dzīvojamo ēku moduļu konstrukcijas norvēģu kompānijas "Bau-How" meitas uzņēmums SIA "Bau-How Baltic”, radot 120 darba vietas. SIA "Bau-How Baltic" stratēģiskie mērķi ir laikā no 2010. līdz 2013. gadam Ventspilī uzbūvēt četras rūpnīcas ar kopējo ražošanas jaudu aptuveni 600 000 moduļu kvadrātmetru gadā. Kopējais ražošanas apjoms nodrošinātu vismaz 420 miljonu latu gadā augstas pievienotās vērtības produktu nozares izveidi Latvijā. Nodarbināto skaits tikai "Bau-How" rūpnīcās vien ir plānots no 800 līdz 1000 cilvēku.

Pēc apgrozījuma 2009.gadā trešais lielākais Ventspils uzņēmums SIA „Bio-Venta” ir Latvijā lielākā biodeģvielas ražotne.

Rūpniecības attīstību pilsētā pozitīvi ietekmē Ventspils brīvostas statusa priekšrocības, pašvaldības un Ventspils Brīvostas pārvaldes atbalsts ražošanai nepieciešamās publiskās infrastruktūras izveidē. Ventspils brīvostā vēl ir pieejamas brīvas teritorijas jaunu ražotņu izveidei. Taču atšķirībā no citām lielajām pilsētām, nav pieejamas brīvas ēkas, telpas ražotnēm, tās jāceļ no jauna. Rūpniecības attīstības nozīmīgs faktors ir pieejamie energoresursi. Tāpēc tālākai rūpniecības attīstībai pilsētā ļoti svarīga ir gaidāmā 330 kV elektrolīnijas izbūve no Grobiņas līdz Ventspilij. Būtiska pilsētas vājā puse ir arī gāzes trūkums.

Latvijā veiktie konjunktūras apsekojuma rezultāti liecina, ka galvenie ražošanu ierobežojošie faktori apstrādes rūpniecībā ir nepietiekams pieprasījums un finansiālas grūtības¹⁰⁰.

19.2.2.tabula. Ražošanu ierobežojošie faktori apstrādes rūpniecībā Latvijā (procentos no apsekoto uzņēmumu skaita)

	2006.	2007.	2009.	2010.IV cet.
1. To nav	22	18	14	21
2. Nepietiekams pieprasījums	24	31	69	54
3. Darbaspēka trūkums	39	37	2	4
4. Materiālu un/vai iekārtu trūkums	14	10	7	11
5. Finansiālas grūtības	15	19	35	25
6. Citi	6	8	14	20

Avots: CSP

Lai arī šī brīža konjunktūras apsekojums liecina, ka ar darbaspēku rūpniecībā valstī kopumā nav problēmu, Ventspils pašvaldība uzskata, ka profesionālās izglītības pilnveidošana pilsētā (Ziemeļkurzemes kompetences centrs, profesionālās programmas Ventspils Augstskolā), izglītības un pētniecības iestāžu, pašvaldības un uzņēmumu sadarbības paplašināšana sekmēs rūpniecības attīstību pilsētā. Ražošanas attīstība nākotnē plānota kā viens no pilsētas attīstības stūrakmeņiem.

19.3. Zvejniecība un zivju pārstrāde

Zvejniecība un zivju pārstrāde ir tradicionāla piejūras pilsētu, tai skaitā, Ventspils tautsaimniecības nozare. Ventspils kopējā tautsaimniecības nozaru struktūrā, zvejniecības un zivju pārstrādes nozares īpatsvars sastāda aptuveni 1%.

Salīdzinot ar citām Latvijas piejūras pilsētām šī nozare Ventspilī ir salīdzinoši labi attīstīta. Ventspilī šajā nozarē strādā 14 uzņēmumi. Ventspilī zvejniecības un zivju pārstrādes nozarē 2008.gadā tika nodarbināti 214 cilvēki, kas sastāda aptuveni 1,3% no visiem nodarbinātajiem pilsētā. Lielāko izkrauto zivju apjomu Ventspilī, līdzīgi kā citur Latvijā, veido brētliņas.

Nozīmīgākie Ventspils zvejniecības uzņēmumi ir SIA "Zvejnieku kompānija „Grifs”", SIA "5B", SIA "Brīze", SIA "BraDava", SIA "R+R", SIA „Grīva” un SIA „Laura G”, zivju pārstrādes grupā atzīmējami tādi uzņēmumi, kā AS „Ventspils Zivju konservu kombināts”, SIA „Stema Real”, SIA „Dzeta zivs” un SIA „Grants & Ko”.

Nozari Ventspilī, tāpat kā pārējā Latvijā, ietekmē krīze un stagnācija, kas saistīta ar lēnu pāreju uz jauniem noieta tirgiem un ES zivsaimniecības politika, kas kopumā vērsta uz nozvejas samazināšanu un attīstības ierobežošanu.

19.4. Būvniecība

CSP dati (par 2007.gadu) liecina, ka būvniecības nozare pilsētas pievienotajā vērtībā veido 16,7% (valstī nozares īpatsvars ir 2007.gadā bija 9,0%, 2009.gadā – 7,9%). Būvniecības nozares īpatsvars pilsētas ekonomikā stabili atrodas otrajā pozīcijā aiz transporta un uzglabāšanas nozares (2000.gadā būvniecības nozares īpatsvars pilsētas pievienotajā vērtībā bija 20,8%).

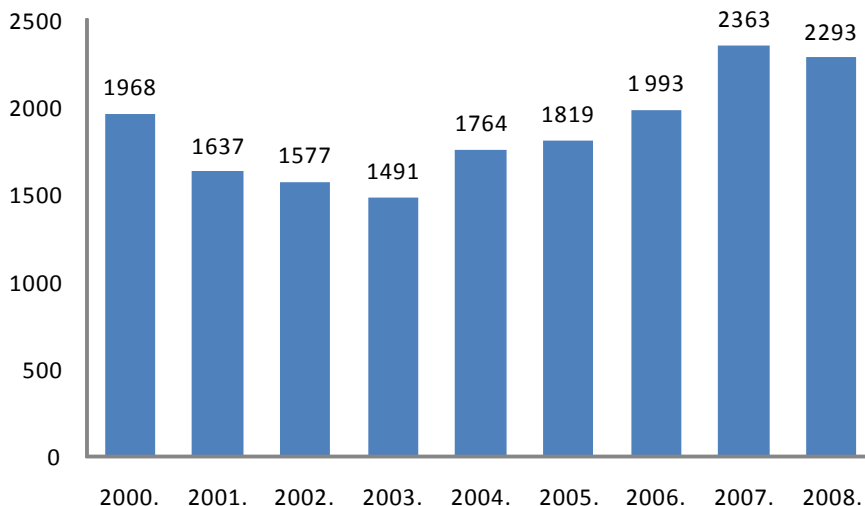
Pēc provizoriskiem datiem būvniecībā 2010.gadā pilsētā darbojās 99 komersanti (9,6% no komersantu skaita pilsētā), 2009.gadā bija 120 komersanti¹⁰¹. Ņemot vērā vispārējās krīzes ietekmi, būvniecībā kopš 2008.gada ir vērojams uzņēmumu skaita samazinājums. Nozarē strādā 1707

¹⁰⁰ Konjunktūras un patērētāju apsekojumu rezultāti. Statistikas biļetens. 2010/04. Rīga, CSP, 2010.

¹⁰¹ CSP

cilvēki¹⁰² jeb 11,2% no pilsētas darba ņēmējiem (2009.gada 3.ceturksnī – 1924). Strādājošo skaits šajā nozarē no 2000.gada līdz 2003.gadam kritās, tad sekoja straujš pieaugums līdz 2007.gadam, bet kopš 2008.gada – kritums. Valstī nozarē strādājošo darba samaksa ir nedaudz zemāka nekā kopumā vidēji valstī¹⁰³.

19.4.1.attēls. Strādājošo skaits (pamatdarbā) būvniecības nozarē Ventspilī

Avots: CSP

19.4.1.tabula. Strādājošo skaits apstrādes rūpniecībā Ventspilī

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Skaits	1968	1637	1577	1491	1764	1819	1993	2363	2293
Īpatsvars no strādājošiem, %	12,1	10,3	9,8	9,4	10,6	10,5	11,8	13,5	13,5

Avots: CSP

Nozares attīstību Ventspilī būtiski ietekmē arī pašvaldības pasūtījumi un Ventspils brīvostas pasūtījumi, līdz ar to pēdējo gadu ievērojamās investīcijas valsts un pašvaldību objektos pilsētā sekmēja arī nozares darbību un kritums nav bijis tik straujš kā valstī kopumā.

Lielākie būvniecības uzņēmumi Ventspilī ir SIA „Arbo”, SIA „Ostas celtnieks”, SIA „Pilsbūve”, AS “DCM-Montāža” un AS “SZMA V”.

19.4.2.tabula. Būvuzņēmējdarbības aktivitāti ierobežojošie faktori Latvija (procentos no apsekoto uzņēmumu skaita)

	2004.	2007.	2009.	2010.IV cet.
1. To nav	22	20	4	8
2.Nepietiekams pieprasījums	22	14	80	65
3.Slikti laika apstākļi	21	16	10	5
4.Finansiālas grūtības	15	14	35	35
5.Darbaspēka trūkums	35	51	2	7
6.Materiālu un iekārtu trūkums	5	6	1	3
7.Citi	8	5	10	15

Avots: CSP

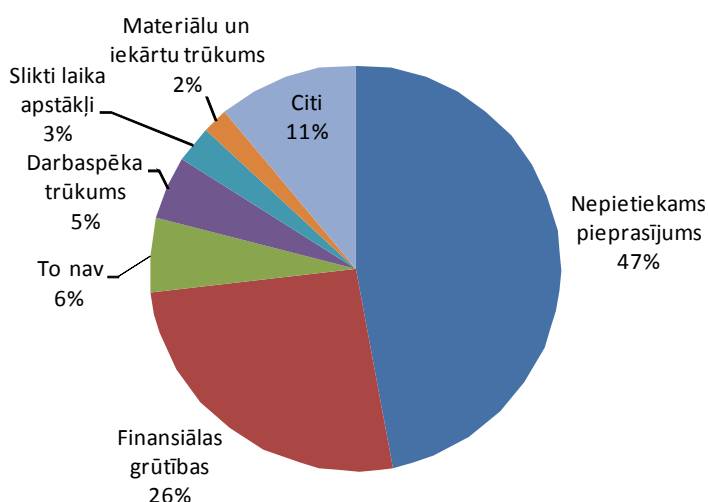
¹⁰² CSP dati, par darba ņēmēju skaitu Ventspilī, 2010.gada augusts

¹⁰³ Saskaņā ar CSP datiem 2009.gadā vidēja neto mēneša darba samaksa Latvijā bija 342 lati, būvniecības nozarē – 327 lati.

Būvniecības nozarē kopumā valstī no 2007.gada beigām pēc trīs gadu augšupejas un stabilitātes nozarē sākās kopējās konjunktūras situācijas pasliktināšanās, kas turpinājās visu 2008., 2009.gadu un 2010.gada sākumā.

No 2010.gada otrā ceturkšņa būvniecības nozarē sākas saimnieciskās darbības uzlabošanās. Nedaudz uzlabojusies situācija ar pasūtījumiem, stabilizējas situācija ar nodarbinātību. Laikā no 2004.-2007.gadam galvenais būvuzņēmējdarbības aktivitāti ierobežojošais faktors bija darbaspēka trūkums. Savukārt 2010.gadā tā praktiski nav problēma, visbūtiskākais ierobežojošais faktors ir nepietiekams pieprasījums, tam seko finansiālas grūtības¹⁰⁴. Pie tam lielo uzņēmumu grupā faktors nav pieprasījums ir visproblemātiskākais.

19.4.2. attēls. Saimniecisko darbību ierobežojošie faktori būvniecībā pēc to nozīmības Latvijā (2010.g.IV cet.), %.

Avots: CSP

19.5. Tirdzniecība

Ventspils tirdzniecības uzņēmumu tīklu veido gan mazumtirdzniecības, gan vairumtirdzniecības komersanti. Pēdējā gadu desmita laikā mazumtirdzniecības pakalpojumi Ventspilī ir ievērojami pilnveidojušies. Pašreiz Ventspilī darbojas vairāk nekā 100 pārtikas veikali, 250 nepārtikas preču veikalu un 75 jaukta tipa veikali, kā arī pilsētā darbojas divi tirgi – Vecpilsētas tirgus un Pārventas tirgus. Ventspils ir ikdienas iepirkšanās vieta arī apkārtesošā novada iedzīvotājiem.

Saskaņā ar CSP datiem (par 2007.gadu) tirdzniecības nozare¹⁰⁵ pilsētas pievienotajā vērtībā veido 10,6% (valstī nozares īpatsvars ir 2007.gadā - 19,7%, 2009.gadā – 15,2%). Tirdzniecības nozares īpatsvars pilsētas ekonomikā kopš 2000.gadā kopumā ir palielinājies (2000.gadā nozares īpatsvars pilsētas pievienotajā vērtībā bija 6,6%).

Tirdzniecībā darbojas starp nozarēm lielākais komersantu skaits pilsētā, apmēram trešā daļa. Pēc provizoriskiem datiem tirdzniecībā 2010.gadā pilsētā darbojās 337 uzņēmumi jeb komersanti (32,6% no komersantu skaita pilsētā), tai skaitā 252 mazumtirdzniecības komersanti. 2009.gadā bija 346 uzņēmumi. Nozarē strādā 1731 cilvēki¹⁰⁶ jeb 11,3% no pilsētas darba ņēmējiem (2009.gada 3.ceturksnī –1738). Strādājošo skaits šajā nozarē kopš 2000.gada ir bijis svārstīgs, lielākais skaits šajā

¹⁰⁴ Konjunktūras un patērētāju apsekojumu rezultāti. Statistikas biļetens. 2010/04. Rīga, CSP, 2010.

¹⁰⁵ Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; auto, moto, sadzīves priekšmetu un aparatūras remonts

¹⁰⁶ CSP dati, par darba ņēmēju skaitu Ventspilī, 2010.gada augusts

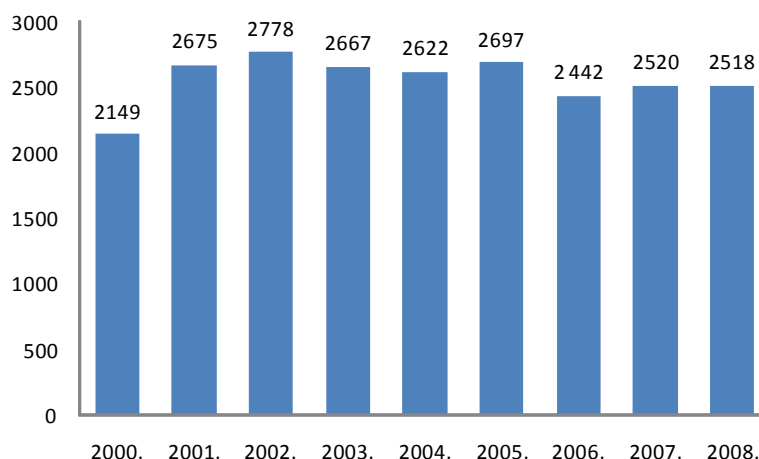
nozārē strādājošo bija 2002.gadā. Valstī nozarē strādājošo darba samaksa ir zemāka nekā vidējā darba samaksa valstī¹⁰⁷.

19.5.1.tabula. Strādājošo skaits tirdzniecībā Ventspilī

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Skaits	2149	2675	2778	2667	2622	2697	2 442	2520	2518
Īpatsvars no strādājošiem, %	13,2	16,8	17,3	16,8	15,8	15,6	14,4	14,4	14,8

Avots: CSP

19.5.1.attēls. Strādājošo skaits (pamatdarbā) tirdzniecības nozarē Ventspilī

Avots: CSP

Lielākais pēc apgrozījuma mazumtirdzniecības uzņēmums Ventspilī ir SIA „Diāna”, pilsētā darbojas tādi Latvijā zināmu ķēžu veikali kā Rimi, Elvi, Mego, Beta. Pilsētā darbojas arī virkne vairumtirdzniecības uzņēmumu, tā, piemēram, starp pilsētas visiem lielākajiem uzņēmumiem ir vairāki degvielas vairumtirdzniecības uzņēmumi – SIA „Indtec Baltic Coal”, SIA „Sumata”, SIA „Baltimar VT”.

Spilgts pilsētas mazumtirdzniecības tīkla elements ir Ventspils tirgus. 2010.gadā pabeigta vēsturiskā tirgus laukuma rekonstrukcija, un tas nodrošina tirdzniecību ne tikai ikdienas vajadzībām, bet ir arī apmeklētāju piesaistes objekts. Tai pašā laikā jāatzīmē, ka apmeklētāji Ventspils, kā jūras pilsētas, tirgū visvairāk sagaida zivju tirdzniecību, taču tās iespējas ir nelielas. Tāpēc nākotnē aktuāla ir zivju paviljona izbūve.

19.5.2.tabulā apkopots mazumtirdzniecības nozares Latvijā ierobežojošie faktori.

19.5.2.tabula. Saimniecisko darbību ierobežojošie faktori mazumtirdzniecībā Latvijā (procentos no apsekoto uzņēmumu skaita)

	2005.	2007.	2009.	2010.IV cet.
1. To nav	12	20	21	10
2.Nepietiekams pieprasījums	21	15	59	60
3. Pieprasījumam neatbilstošs piedāvājums	2	2	4	4
4.Darbspēka trūkums	19	26	2	2
5.Finanšu izmaksas (t.sk. procentu likmes)	15	18	27	28
6.Pieejamība banku kredītiem	5	4	13	12

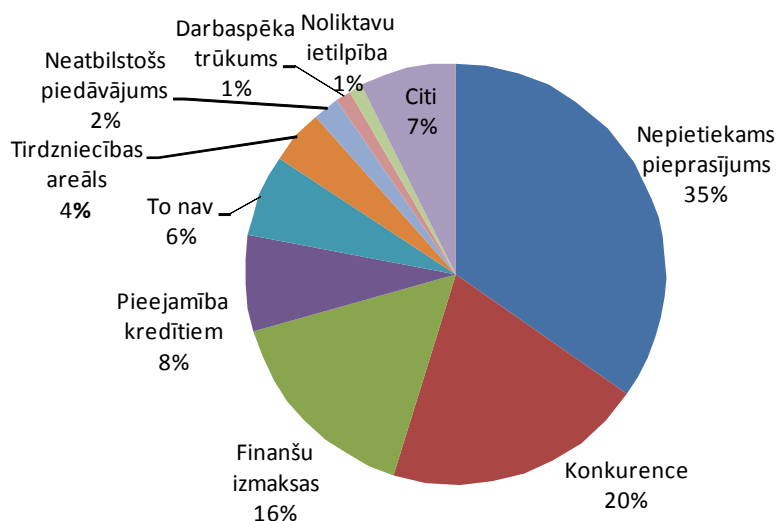
¹⁰⁷ Saskaņā ar CSP datiem 2009.gadā vidēja neto mēneša darba samaksa Latvijā bija 342 lati, tirdzniecības nozarē – 288 lati.

7.Tirdzniecības areāls	11	9	7	7
8. Noliktavu ietilpība	9	8	0	2
9.Konkurence savā tirdzniecības sektorā	50	39	34	44
10.Citi	4	3	12	12

Avots: CSP

Mazumtirdzniecības nozarē kopumā valstī labākais konjunktūras stāvoklis bija 2007.gadā. vissliktākais – 2008.gada beigās, 2009.gada sākumā, kad līdz ar ekonomisko krīzi ievērojami samazinājās maksātspēja un vietējais pieprasījums. 2010.gada sākumā bija vērojama neliela uzlabošanās, bet kopš augusta tā samazinās. Galvenie mazumtirdzniecību ietekmējošie ierobežojošie faktori pēc nozares pārstāvju domām ir nepietiekams pieprasījums un konkurence savā tirdzniecības sektorā.

19.5.2.attēls. Saimniecisko darbību ierobežojošie faktori mazumtirdzniecībā pēc to nozīmības Latvijā, %.

Avots: CSP

Ventspilī pieejamais tirdzniecības telpu piedāvājums pārsniedz šobrīd esošo pieprasījumu¹⁰⁸. Pieaugošas Ventspils apmeklētāju skaits, dažādu pasākumu rīkošana pilsētā pozitīvi ietekmē nozares attīstību.

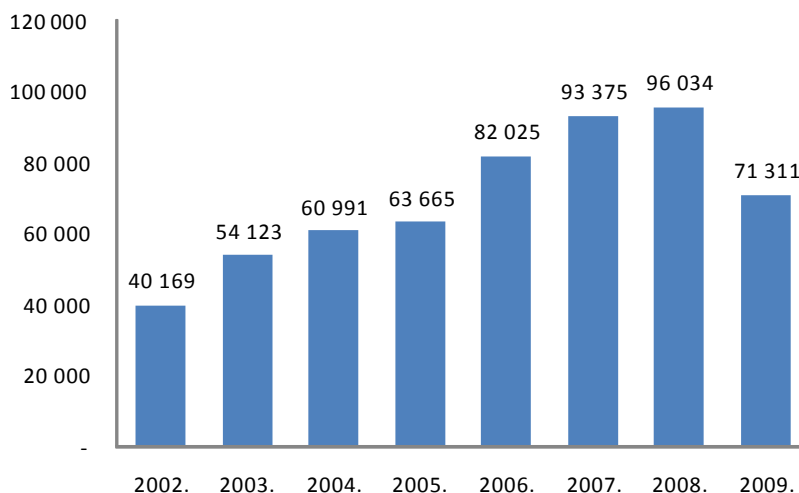
19.6. Tūrisms un ar to saistītās nozares

Ventspils ekonomiku raksturo strauja tūrisma nozares izaugsme. Mērķtiecīgas pašvaldības darbības rezultātā Ventspils ir izveidojusies par iecienītu tūrisma maršrutu galamērķi, apskates objektu, atpūtas un brīvā laika pavadīšanas vietu. Ir veikts daudz dažādu pasākumu, lai pilsētas viesi paliktu apmierināti ar redzēto un atgrieztos Ventspilī vēl un vēl. Pilsētas apmeklētāji ir pastāvīgi pilsētas pakalpojumu un preču noieta nodrošinātāji.

Līdz 2008.gadam bija vērojama stabils pilsētas apmeklētāju skaita pieaugums, tai skaitā pilsētā nakšņojošo tūristu skaita pieaugums. Nakšņojošo tūristu skaits 2008.gadā pārsniedza 96 tūkstošus. 2009.gadā līdz ar ekonomisko krīzi nakšņojošo viesu skaits samazinājās zem 2007.gada līmeņa. Lai arī 2010.gada statistika vēl nav pieejama, provizoriskie dati liecina, ka salīdzinājumā ar 2009.gadu ir ievērojama izaugsme. 2010.gada pirmo astoņu mēnešu dati bija augstāki kā visa 2009.gada rādītāji. Te liela nozīme ir pilsētas 720. gadadienas pasākumiem, kuru ietvaros tika uzstādīts Ginesa pasaules rekords garākā ziedu paklāja veidošanā, kā arī citiem pasākumiem un aktīvai pašvaldības darbībai pilsētas popularizēšanā dažādām mērķa grupām.

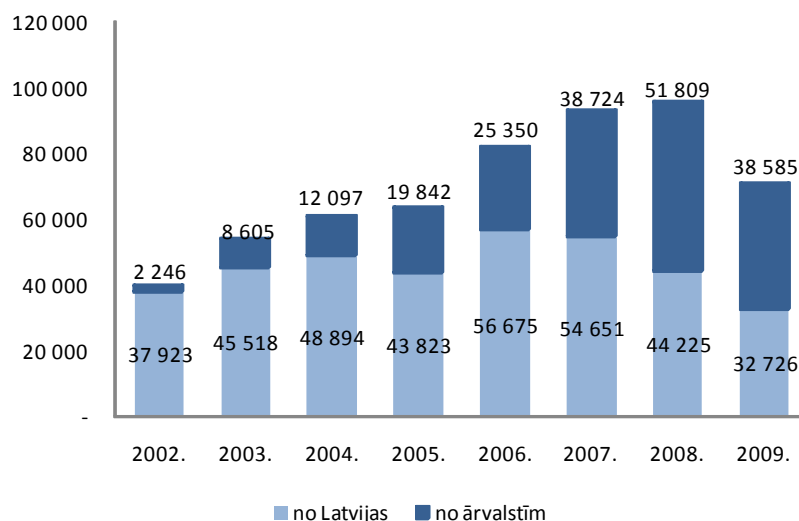
¹⁰⁸ Latvijas lielāko pilsētu tirdzniecības platību pārskats. Latio, 2010.gada 1.pusgads.

19.6.1. attēls. Kopējais nakšņojušo tūristu skaits Ventspils pilsētā 2002. – 2009.gadā

Avots: Ventspils TIC

19.6.2.attēls. Nakšņojušo tūristu skaits Ventspilī no ārvalstīm un Latvijas 2002.-2009.gadā

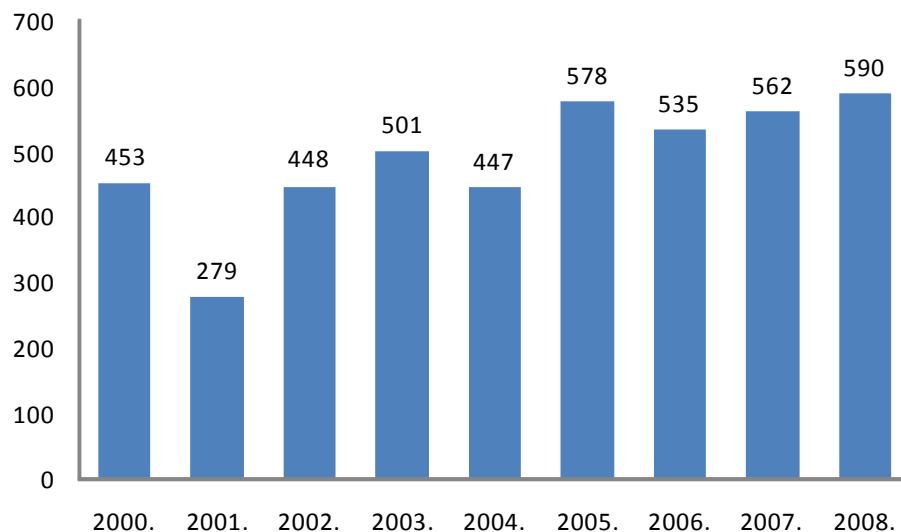
Avots: Ventspils TIC

Pēdējos gados pilsētas apmeklētāju struktūrā vērojamas izmaiņas – pēc 2006.gada Latvijas tūristu skaits un īpatsvars Ventspilī nakšņojušo tūristu skaitā samazinās. 2008.gadā 30,1% bija ārvalstu tūristi, 2008.gada – 53,9%, 2009.gada – 54,1%. No ārvalstu tūristiem lielākā daļa ir no Lietuvas (2009.gadā 24,4 tūkstoši jeb 63,4% no ārvalstu tūristiem), tad seko Vācijas tūristi (9,6%), Igaunijas (8,5%), Krievijas (3,12%) un tad citu valstu tūristi. Vidējais uzturēšanās ilgums pa gadiem ir mainīgs. Kopš 2002.gada augstākais tas bija 2004.gadā – 1,96 dienas, zemākais – 2009.gadā – 1,5 dienas, 2010.gada provizorisks dati liecina par paaugstināšanos līdz gandrīz 2 dienām.

Ar tūrisma nozari tieši saistītas viesnīcu un restorānu darbība. Saskaņā ar CSP datiem viesnīcas un restorāni pilsētas pievienotajā vērtībā veido 0,7% (valstī nozares īpatsvars 2007.gadā bija 1,8%, 2009.gadā – 1,4%), 2000.gadā viesnīcu un restorānu īpatsvars pilsētas pievienotajā vērtībā bija

0,6%. Pa gadiem palielinās uzņēmumu skaits (2008.gadā – 61 uzņēmums¹⁰⁹) un nozarē strādājošo skaits, vienīgi 2010.gada provizorisks dati liecina par skaita samazināšanos. Nozarē strādā 535 cilvēki¹¹⁰ jeb 3,5% no pilsētas darba ņēmējiem (2009.gada 3.ceturksnī – 611).

19.6.3.attēls. Strādājošo skaits (pamatdarbā) viesnīcās un restorānos Ventspilī

Avots: Ventspils TIC

18.8.1.tabula. Strādājošo skaits viesnīcās un restorānos Ventspilī

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Skaits	453	279	448	501	447	578	535	562	590
Īpatsvars no strādājošiem, %	2,8	1,8	2,8	3,2	2,7	3,3	3,2	3,2	3,5

Avots: CSP

Ventspilī pavisam kopā 2009.gadā bija 70 izmetināšanas vietas - 6 viesnīcas, 33 viesu nami, 5 jauniešu mītnes, 1 kempings un 25 dzīvokļi. 2009.gadā pilsētas izmetināšanas vietās bija pieejamas 1752 gultas vietas, desmit gadu laikā to skaits bija palielinājies gandrīz piecas reizes (2000.gadā bija 363 gultas vietas). 2010.gadā izmetināšanas vietu skaits sarucis līdz 52 un kopējais gultas vietu skaits bija sarucis līdz 1703 gultas vietām, pamatā samazinoties piedāvājumam apmesties dzīvokļos.

19.6.2.tabula. Izmetināšanas vietu un gultas vietu skaits Ventspilī

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Viesnīcas	5	6	6	6	6	6	6	6
Gultas vietu skaits	489	629	572	586	555	455	457	496
Viesu nami	5	11	23	26	23	23	33	33
Gultas vietu skaits	50	124	230	240	272	307	477	462
Jauniešu mītnes	3	3	3	3	3	3	3	5
Gultas vietu skaits	404	330	346	386	386	353	353	518
Kempingi	1	1	1	1	1	1	1	1
Gultas vietu skaits	114	114	134	154	154	172	172	172
Dzīvokļi	11	18	28	25	27	20	18	25
Gultas vietu skaits	47	87	122	111	121	82	66	104
Kopā gultasvietu skaits pilsētā	804	1 284	1 405	1 477	1 488	1 369	1 525	1 752

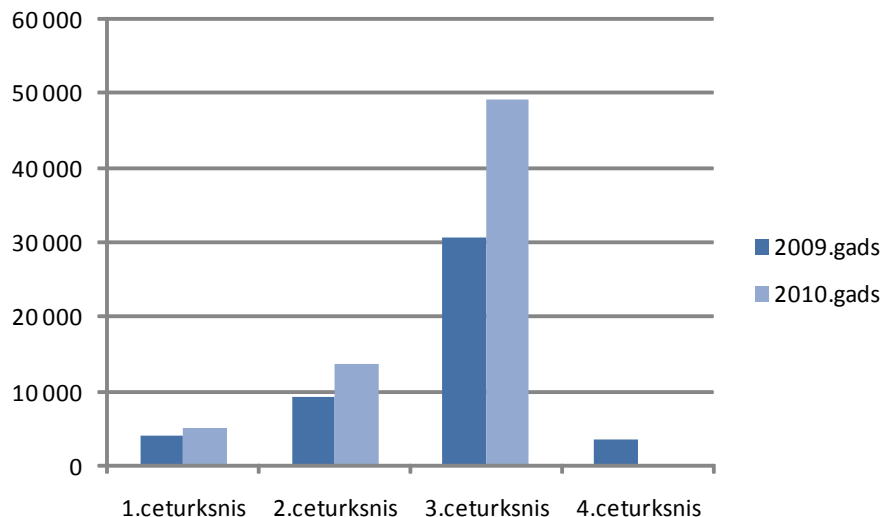
Avots: Ventspils TIC

¹⁰⁹ CSP dati par ekonomiski aktīvām statistikas vienībām tirgus sektorā

¹¹⁰ CSP dati, par darba ņēmēju skaitu Ventspilī, 2010.gada augusts

Viesu skaits viesnīcās sadalījumā pa ceturkšņiem (skat.18.8.4.attēlu) apliecina nozares sezonālo raksturu. Tāpēc nozarei ļoti būtiski ir dažādi pasākumi, kas tiek rīkoti Ventspilī, un kas piesaista apmeklētājus un nakšņotājus arī ārpus vasaras sezonas.

19.6.4.attēls. Viesu skaits viesnīcās un citās naktsmītnēs Ventspilī pa ceturkšņiem

Avots: CSP

Lai veicinātu ēdināšanas pakalpojumu kvalitāti un paaugstinātu apmeklētāju apkalpošanas kultūru pilsētā, Ventspils pilsētas dome organizē seminārus Ventspils ēdināšanas uzņēmumu darbiniekiem, kā arī vērtē uzņēmumu sniegumu ikgadējā konkursā „Labākais ēdināšanas uzņēmums Ventspilī”. Kopš 2008.gada notiek arī konkurss „Labākais viesu izmitināšanas uzņēmums Ventspilī”.

Ventspils atrašanās pie jūras, kultūrvēsturiskie objekti, sakārtota vide, parki veido labvēlīgus nosacījumus tūrisma attīstībai. Taču ar to nepietiek sekmīgai attīstībai, tāpēc notiek pašvaldības darbs arvien jaunu objektu izveidē, dažādu pasākumu rīkošanā, kā arī Ventspils popularizēšanā. Attiecībā uz tūrisma produktu, Ventspilī galvenais tā veidotājs un uzturētājs ir pašvaldība. Salīdzinoši maza ir privātā un nevalstiskā sektora iniciatīva.

Tūristu, atpūtnieku piesaistes objekti pilsētā ir atklātā jūra ar tās pludmali¹¹¹, Livonijas ordeņa pils, Piejūras brīvdabas muzejs un Mazbānītis tajā, Amatu māja, akvaparks „Ventspils”, Bērnu pilsētiņas un Piedzīvojuma parka atrakcijas, izklaides kuģītis „Hercogs Jēkabs”, slēpošanas kalns „Lemberga hūte”, Briežu dārzs, pilsētas ielas, ostmala, skvēri, parki ar tajos izvietotajām strūklakām, vides objektiem un ziedu kompozīcijām attiecīgajās sezonās, kā arī pašvaldības mūsdienu arhitektūras objekti (piemēram, bibliotēkas) u.c. Pašvaldībai padomā ir vēl virkne interesantu ideju, kuru īstenošana papildinātu gan pilsētas tūrisma produktu, gan arī priecētu pašus pilsētniekus.

Liela skaita apmeklētāju piesaiste ir saistīta ar dažādiem pilsētā organizētajiem pasākumiem (svētki, koncerti, sporta sacensības u.c.), no kuriem nozīmīgu daļu organizē pašvaldība. Populārākais pasākums ne tikai Ventspilī, bet visā Kurzemē, ir Ventspils pilsētas svētki (augusta sākumā). 2008.gadā tie pulcēja 70 tūkstošus apmeklētāju, 2009.gadā – 85 tūkstošus, 2010.gadā – 100 tūkstošus apmeklētāju.

¹¹¹ Ventspils pludmale 1999.gadā pirmā Latvijā ieguva pludmales kvalitātes standartiem atbilstošu Zilā karoga pludmales statusu.

Pilsētas sporta zāles un teātra nams „Jūras vārti” veido infrastruktūru pasākumu rīkošanai slēgtās telpās.

Lietišķiem apmeklējumiem pilsētā pieejamas konferenču iespējas Ventspils Augstskolā, Ventspils Biznesa centrā, Ventspils Digitālajā centrā, Livonijas ordeņa pilī, Kultūras centrā un jaunatvērtajos „Jūras vārtos”. Teātra namā „Jūras vārti” ir 695 skatītāju vietas zālē, Ventspils Augstskolas zālē - 188 vietas.

Kopš 1999.gada Ventspils pašvaldībā darbojas Ventspils Tūrisma informācijas centrs (TIC). Tā galvenais uzdevums ir veicināt un koordinēt tūrisma attīstību Ventspilī un tās apkārtnē. Ventspils TIC regulāri gatavo informatīvus materiālus par piedāvājumu Ventspilī, operatīvi sniedz interesentiem nepieciešamo informāciju, organizē gidu pakalpojumus, kā arī apkopo informāciju par pilsētas objektu apmeklētību. Ir izveidota atsevišķa Ventspils tūrisma mājas lapa. Tomēr jāatzīmē, ka interneta iespējas apmeklētāju piesaistē tiek izmantotas nepietiekoši. Tāpēc aktuāla ir gan tūrisma mājas lapas pilnveidošana, gan arī aktīvāka iesaistīšanās interneta komunikācijā, kas vērsta uz konkrētām mērķa grupām.

2009.gada augusta Latvijas iedzīvotāju aptaujā par Ventspils pilsētas tēlu, piecu pilsētu salīdzinājumā¹¹² jautājumā „Kurā no šīm pilsētām, Jūsprāt, tūrisma jomā ir vislabākā situācija” Ventspils ieguva ievērojamu pārsvaru pār pārējām pilsētām (Ventspilij 62,3%, nākošais augstākais rezultāts Liepājai – 11,7%)¹¹³. 2009.gada augustā SKDS rīkotajā Latvijas iedzīvotāju aptaujā tie respondenti, kas bijuši Ventspilī, 46% gadījumu kā apmeklējuma iemeslu norāda pilsētas apskati, 37% - pludmales apmeklējumu, 33% - radu un draugu apmeklējumu, 24% - darba un mācību darījumus, 22% - Ventspils pilsētas svētku apmeklējumu.

Ventspilī darbojas vairākas tūrisma firmas. No tām ar Ventspilī ienākošā tūrisma apkalpošanu nodarbojas firmas – „Tobago”, „Vega”, „Meridiāns” un arī pašvaldības iestāde – Ventspils Tūrisma informācijas centrs.

Lai sekmētu nozares attīstību, Ventspils Augstskolā ik gadu notiek tūrisma konference.

Tūrisma nozarei arī nākotnē paredzēta nozīmīga vieta mazā biznesa un pilsētas attīstībā.

Pasaules ekonomikas foruma 2011.gada martā publicētajā ziņojumā par tūrisma konkurētspējas indeksu Latvija starp 139 valstīm ierindojas 51.vietā (iepriekš 2009.gadā Latvijā bija 49.vietā), Lietuva ir 55.vietā, Igaunija – 25.vietā. Analizējot tūrisma konkurētspējas indeksu detalizētāk, tūrisma nozares politika un likumdošanas bāze ir 38.vietā, tūrisma uzņēmējdarbības vide un infrastruktūra – 39.vietā, bet dabas, kultūras un cilvēku resursi – 83.vietā¹¹⁴.

¹¹² Daugavpils, Liepāja, Ventspils, Jelgava, Rēzekne

¹¹³ Latvijas iedzīvotāju viedokļu noskaidrošana par Ventspils pilsētas tēlu. Pirmie rezultāti. SKDS, 2009.gada augusts.

¹¹⁴ Travel & Tourism Competitiveness Report, 2011. World Economic Forum, 2011.. www.weforum.org